

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
Факультет соціальних наук та соціальних технологій
Кафедра політології
Бакалаврська робота

Освітній ступінь – бакалавр

На тему: **«РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У ВРЕГУЛЮВАННІ
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ ЯК НОВИЙ РАУНД РОЗШИРЕННЯ
ЄС».**

Виконала: студентка 4-го року навчання

Спеціальності

052 Політологія

Зенцева Ольга Михайлівна

Науковий керівник: Гнатюк М.М.

доктор політичних наук, доцент

Рецензент Прізвище, ініціали

Бакалаврська робота Захищена

З оцінкою _____

Секретар ЕК _____

« » _____ 2023 р.

Київ – 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВРЕГУЛЮВАННЯ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ ЄС	6
1.1. Теоретичний огляд типів врегулювання воєнних конфліктів.	6
1.2. Теоретичний підхід до класифікації раундів розширення ЄС	14
2. ТРАНСФОРМАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ: УКРАЇНА ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ У КОНТЕКСТІ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ.....	21
2.1. Європейський шлях України перед повномасштабним вторгненням: геополітичні виклики та досвід європейської інтеграції	21
2.2. Вплив повномасштабної війни: переформатування європейської політики щодо України	31
3. РАУНД РОЗШИРЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЯК ПРОЦЕС ВРЕГУЛЮВАННЯ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ.....	39
3.1. Вплив розширення Європейського Союзу на розв'язання міжнародних конфліктів.....	39
3.2. Вступ України до ЄС: розширення та перспективи в контексті мирного врегулювання	47
Список використаних джерел.....	59
АНОТАЦІЯ	66

ВСТУП

Актуальність теми дослідження:

24 лютого 2022 році відбулося повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну, що спричинило активізацію різних суспільних процесів та викликав консолідацію українського суспільства. Ця ескалація також прискорила євроінтеграційні процеси в країні. Україна отримала статус кандидата ЄС, що є нестандартним в контексті приєднання до ЄС, зважаючи на дослідження попередніх раундів розширення.

Наразі Україна обрала євроатлантичний вектор розвитку. Це підкріплюється як подіями Помаранчевої революції 2004 року, Революції гідності 2014 року, так і закріпленням Верховною Радою у Конституції України курсу на НАТО та ЄС 2019 року. В таких умовах минулі дискусії щодо зовнішньополітичного розвитку втрачають свій сенс. Відповідно до цього постає питання розвитку та комунікації з країнами Європейського Союзу та подальший вступ України.

Визначення ролі ЄС у припиненні російсько-української війни є чи не найактуальнішою сферою у дослідженні зовнішньополітичного вектора України. З початком повномасштабного вторгнення спостерігається трансформація відношення ЄС до України. Важливо дослідити, як саме ЄС змінив свою політику та інструменти у контексті цього конфлікту, а також який вплив це має на українсько-європейські відносини.

Раунд розширення Європейського Союзу у врегулюванні російсько-української війни є ключовим аспектом дослідження, який відображає зміну підходів та динаміку у євроінтеграції України та взаємовідносин з ЄС. Він відрізняється своєю специфікою, оскільки Європейський Союз грає активну роль у сприянні мирному врегулюванню конфлікту та забезпеченні стабільності на території України,

відкриваючи нові можливості для співпраці та поглиблення взаєморозуміння між сторонами.

Мета дослідження: Визначити вплив Європейського Союзу на врегулювання воєнного конфлікту між Росією та Україною в контексті приєднання України до ЄС як нового раунду розширення.

Завдання дослідження:

1. Розкрити основні типи врегулювання воєнних конфліктів;
2. Пояснити теоретичний підхід до класифікації раундів розширення ЄС;
3. Визначити головні геополітичні виклики, з якими стикалася Україна перед початком повномасштабної війни та проаналізувати їх вплив на європейський шлях України та її інтеграцію до Європейського Союзу.
4. З'ясувати зміну підходів та стратегій Європейського Союзу у відношенні до України після початку повномасштабної війни та визначити вплив цих змін на європейську інтеграцію України та її перспективи приєднання до ЄС.
5. Пояснити вплив розширення Європейського Союзу на розв'язання міжнародних конфліктів;
6. Дати нову інтерпретацію процесу вступу України до ЄС як процесу розширення в контексті мирного регулювання.

Об'єкт дослідження: політика розширення ЄС

Предмет дослідження: раунд розширення ЄС як механізм врегулювання російсько-української війни.

Методи дослідження: для дослідження був використаний контент-аналіз для аналізу засобів масової інформації таких як новинні статті, заяви політичних діячів, коментарі, що стосуються війни та дій ЄС. Також був використаний кейс-стаді, який допомагає дослідити способи регулювання ЄС збройного конфлікту в Україні.

Також використовувався історичний метод для розуміння умов, які впливали на геополітичне становище України та ролі ЄС і Росії.

Теоретико-методологічна база дослідження: за основу теоретико-методологічної бази було взято підходи до класифікації «врегулювання воєнного конфлікту» за розумінням теорії конфлікту Берніса Керрола та Анатолія Рапопорта. А також Роберта Фостера, який розрізняє цей процес за ступенем очікуваної корисності. Також для досягнення мети дипломної роботи використовувався метод Соні П'єдрафіти та Хосе І. Торребланки, який базується на розумінні розрізнення мети приєднання країни до ЄС для співставлення українського кейсу.

Джерельна база дослідження: звіти Європейського Союзу, такі як звіт щодо виконання Європейської стратегії безпеки 2003 року для розуміння інструментарію для врегулювання воєнного конфлікту в інших країнах, а також звіти опитувань Eurobarometer, які допомагають дослідити позицію європейського суспільства до українського питання. Також офіційні сайти органів ЄС таких як Європейська рада, Європейська комісія та Європейський парламент для аналізу позицій ЄС щодо України та основних механізмів врегулювання воєнних конфліктів. Окрім цього застосовувались офіційні сайти України, зокрема Верховної Ради України для аналізу проектів законів, а також Офіційний сайт України для дослідження позицій України, звіти українських аналітичних незалежних центрів, наприклад, центру Разумкова стосовно євроінтеграції України в умовах війни, а також визначення реалій та перспектив України на шляху до ЄС.

Структура та обсяг дипломної роботи: Робота складається зі вступу, трьох розділів, шести підрозділів, висновків, списку використаної літератури. Обсяг роботи – 65 сторінок.

1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВРЕГУЛЮВАННЯ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ ЄС

1.1. Теоретичний огляд типів врегулювання воєнних конфліктів.

Для того, щоб розібратись у визначенні поняття «врегулювання воєнного конфлікту», багато науковців звертались до різних теорій та підходів. Таке рішення видається раціональним у розумінні комплексності досліджуваного явища, оскільки процес врегулювання конфлікту може бути складним та залежати від багатьох факторів. На практиці «Припиненням вогню» можна назвати як короткотривале примирення, так і повне закінчення воєнного конфлікту. Поняття набуває різних характеристик та форм, і має відомі приклади в історичній ретроспективі. Саме тому постає загальна потреба у категоризації та класифікації цього широкого поняття, аби надалі використовувати це наукове знання у майбутніх дослідженнях.

Отож першочерговим завданням виступає спроба класифікувати поняття «припинення вогню», та виокремити його конкретні типи. З огляду на це важливою постає робота Роберта Фостера «Ceasefires»¹, автор якої робить сміливу спробу окреслити це питання, говорячи загалом про те, що прикладним значенням «припинення війни» та інших схожих термінів («перемир'я», «припинення бойових дій» тощо) полягає в забезпеченні призупинення воєнних дій між воюючими сторонами під час збройного конфлікту. Зокрема говорить про те, що мета зумовлює ступінь припинення бойових дій, а отже треба виходити з основних причин. В цьому контексті важливо розуміти те, що для кожної країни очікувана корисність продовження війни повинна бути меншою за очікувану корисність

---

¹ Forster R. A. Ceasefires. The Palgrave Encyclopedia of Global Security Studies. Cham, 2019. P. 1–8. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-319-74336-3_8-2.

врегулювання². Таким чином простежується зв'язок між типом врегулювання і рівнем вигоди, що досягається країною. Така угода свідчить про те, що обидві сторони бажають миру та зупинення бойових дій. Для сторони, яка підписує капітуляцію, це може бути кращою альтернативою, ніж продовження війни, що призведе до повної руйнації та знищення країни. Отже, беззастережна капітуляція може бути розглянута як стратегічний крок для країни, яка стикається з неминучою поразкою в війні, який дозволяє їй зберегти ресурси та розпочати процес відновлення та розвитку після війни.

Відповідно, можна виділити такі типи «врегулювання конфлікту»: гуманітарні потреби, положення щодо безпеки та пом'якшення ескалації конфлікту³, які можна розрізнити виходячи із засад, які містяться в них.

Гуманітарні потреби можна визначити як один з типів припинення вогню, що здійснюються сторонами задля задоволення гуманітарних потреб населення країн. Прикладів такого типу можна знайти чимало, що також стосується і сьогодишньої російсько-української війни: після початку повномасштабної війни питання постало надто критично, що викликало потребу створення гуманітарних коридорів⁴, на території яких було тимчасово припинення вогню, призначених задля евакуації цивільного населення та доставлення медикаментів та харчові продукти.

Дуже часто такий тип застосовується, коли відбувається сильний міжнародний тиск однієї з сторін, або з боку міжнародних партнерів. Як бачимо, теза відповідає вищезазначеному прикладу: «Це оголошення пролунало в розпал наростаючої гуманітарної кризи та після закликів щодо створення таких коридорів від

---

² Wittman D. How a War Ends. *Journal of Conflict Resolution*. 1979. Vol. 23, no. 4. P. 744.
URL: <https://doi.org/10.1177/002200277902300408>.

³ Forster R. A. Ceasefires. *The Palgrave Encyclopedia of Global Security Studies*. Cham, 2019. P. 7.
URL: https://doi.org/10.1007/978-3-319-74336-3_8-2.

⁴ Гуманітарні коридори в Україні: глухий кут, підступна витівка чи вузький промінь надії? Humanitarian Corridors in Ukraine: Impasse, Ploy or Narrow Passage of Hope?. *Just Security*. URL: <https://www.justsecurity.org/80651/humanitarian-corridors-in-ukraine-impasse-ploy-or-narrow-passage-of-hope-ua/>.

українських посадовців та міжурядових організацій, як-от Всесвітньої організації охорони здоров'я. Домовленість стала результатом другого раунду перемовин між російськими та українськими сторонами у Білорусі щодо припинення вогню»⁵.

Гуманітарні положення також можна використовувати як засіб підвищення довіри між сторонами та подолання проблем, пов'язаних з виконанням зобов'язань. Найпоширенішими гуманітарними положеннями є вимоги щодо забезпечення доступу до необхідних ресурсів і реконструкції, сприяння поверненню внутрішньо переміщених осіб і біженців, а також звільнення ув'язнених. Ці заходи допомагають сторонам конфлікту побудувати позитивні стосунки, підвищити взаємну довіру та, зрештою, сприяти мирному вирішенню конфлікту⁶.

Дуже важливо, з огляду на основну тему дипломної роботи, зазначити, що гуманітарний тип врегулювання воєнного конфлікту повсюдно має міжнародний характер. Це стосується розуміння того, щоб сприяти кращим умовам у короткостроковій перспективі, угоди про припинення вогню часто обумовлюють доступ до таких організацій, як неурядові організації, агентства ООН, миротворчі війська. Це зумовлено, по-перше, «нейтральним» обрамленням такого типу організацій. У разі потреби такі організації можуть також діяти як посередники у перемовинах між сторонами конфлікту. По-друге, зумовлено полегшенням пересування шляхом видачі необхідних ліцензій. По-третє, миротворчі війська можуть бути залучені для забезпечення дотримання угоди про припинення вогню та забезпечення безпеки гуманітарних організацій та місцевого населення. Організації, такі як Червоний Хрест, забезпечують гуманітарну допомогу, яка може бути надана в рамках угоди про припинення вогню.

---

⁵ Гуманітарні коридори в Україні: глухий кут, підступна витівка чи вузький промінь надії? Humanitarian Corridors in Ukraine: Impasse, Ploy or Narrow Passage of Hope?. *Just Security*. URL: <https://www.justsecurity.org/80651/humanitarian-corridors-in-ukraine-impasse-ploy-or-narrow-passage-of-hope-ua/>.

⁶ Forster R. A. Ceasefires. *The Palgrave Encyclopedia of Global Security Studies*. Cham, 2019. P. 7. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-319-74336-3_8-2.

Цікавим також є те, що передача захоплених об'єктів та відновлення комунальних послуг є теж здійсненням вимог гуманітарних коридорів. В такому разі акт перекриття води, вимкнення світла або опалення буде сприйматися як порушення режиму припинення вогню⁷. Теж саме це стосується шкіл, лікарень, університетів тощо. Треба додати, що такі будівлі часто використовуються як притулок для цивільного населення під час конфлікту. Тому їх перекриття може стати загрозою життю і здоров'ю цивільних людей та також може бути сприйнято як порушення угоди про припинення вогню.

Другим типом врегулювання воєнного конфлікту виступають положення щодо безпеки. Він визначається конкретними механізмами визначення того, що вважається порушенням режиму припинення вогню.

Порушення режиму припинення вогню можуть бути пов'язані з військовою діяльністю або порушеннями прав людини⁸. Перше включає використання зброї, мобілізацію або вербування військ, напад, розвідку та маскування військових транспортних засобів і персоналу під цивільних або гуманітарний персонал. Інші включають акти насильства проти цивільних осіб, такі як переслідування, рабство, тортури, свавільне затримання, захоплення заручників, переміщення цивільних осіб, конфіскація землі, сексуальне насильство та позасудові вбивства. До цього також додаються пункти, які стосуються повної або часткової демобілізації, роззброєння та реінтеграції.

Доцільно згадати також важливий пункт про те, що за цього типу можуть здійснюватися такі заходи як зміцнення довіри, сприяння реалізації. Особливо критично це питання стоїть для України зараз, адже це питання безпосередньо стосується обмін інформації, полонених, а також відкриття каналів зв'язку між

---

⁷ Forster R. A. Ceasefires. *The Palgrave Encyclopedia of Global Security Studies*. Cham, 2019. P. 9.

URL: https://doi.org/10.1007/978-3-319-74336-3_8-2.

⁸ Forster R. A. Ceasefires. *The Palgrave Encyclopedia of Global Security Studies*. Cham, 2019. P. 11.

URL: https://doi.org/10.1007/978-3-319-74336-3_8-2.

сторонами - від посередницьких делегацій високого рівня до польових командувань. Це також може стосуватися заходів безпеки, включаючи передачу будівель або стратегічної інфраструктури, захоплених або розгорнутих під час військових дій. Цей аспект теж був особливо помітним останнім часом: захоплення Запорізької та Чорнобильської АЕС.

Окремо також виділяють пом'якшення ескалації конфлікту. Такий тип можна визначити у механізмах, які проявляються у формах моніторингу, перевірку третьою стороною, створення незалежних комітетів з встановлення фактів та спільних перевірочних комітетів з представниками різних сторін конфлікту та нейтральних спостерігачів.

Ці механізми забезпечують прозорість і довіру між ворогуючими сторонами, зменшують ризики порушення режиму припинення вогню та знижують можливість ескалації збройного конфлікту. Обмеження риторики та попередньо друкованих форм поданих рукописів також є важливою частиною, уникнення ескалації конфлікту через прозору комунікацію та визнання риторики та ЗМІ потенційними джерелами спалахів конфлікту⁹.

Окрім цього, важливим також у питанні теоретизації і класифікації є окремий підхід в розрізі дослідження в контексті торії конфлікту. Це відносно нове, проте широко поширене явище у політичній науці. За останні роки воно набуло важливого значення в розумінні політичного стану ядерного напруження, і, відповідно, подальшого розгортання воєнних локальних конфліктів. Окремо в цьому питанні постає і зацікавленість українських науковців у дослідженні теорії конфліктів. Таким чином пояснюється як мінімум двома причинами. По-перше, цьому сприяло певне замовчення зі сторони Радянського Союзу. По-друге, що радше виходить із першого, важливим став у цьому аспекті процес посттоталітарної

---

⁹ Forster R. A. Ceasefires. *The Palgrave Encyclopedia of Global Security Studies*. Cham, 2019. P. 12.
URL: https://doi.org/10.1007/978-3-319-74336-3_8-2.

трансформації України, а, відповідно, й процесів, що йдуть після цього: етнічні, регіональні, соціальні конфлікти¹⁰.

Теорія конфлікту має свої різні прояви, але ми цікавимось лише аспектом воєнного примирення. Таке рішення впливає з основної мети дослідження та завдань поставлених перед нами.

Важливий внесок у теорії конфліктів й процесах завершення воєнного конфлікту зробила Береніс Керрол (Berenice A. Carroll). У своїх роботах вона досліджує проблему миру та конфліктів, зокрема і воєнних. Керрол говорить, перш за все, про те, що теорія конфліктів відрізняється від інших теорій своєю абстрактністю та ефемерністю, але багато в чому в ній залучені прикладні дослідження¹¹. Теорія конфлікту зосереджується на тому, чи як формується соціальна проблема, та способи знаходження розв'язання такої проблеми. Загалом теорія конфліктів і дослідження миру, як правило, працюють з ціннісних посилок, які сприяють зменшенню, пом'якшенню або стабілізації конфлікту, а не його посиленню¹².

Перші суттєві роботи про дослідження процесів припинення війни з'явилися у 60-х роках ХХ ст. Береніс Керрол пише з цього приводу так: «...помітне зростання інтересу...що проявляється у статтях, які намагаються передбачити припинення вогню на основі певних кількісних показників;... і низка зусиль щодо застосування теорії конфлікту до поточних проблем, особливо до контролю локальних конфліктів та війни у В'єтнамі»¹³.

---

¹⁰ Мацієвський Ю. Теоретичні аспекти аналізу суспільних конфліктів: множинність концептуальних підходів. *Людина і політика*. 2011. № 3. С. 1. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/109/>.

¹¹ Carroll B. A. War Termination and Conflict Theory: Value Premises, Theories, and Policies. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*. 1970. Vol. 392, no. 1. P. 14. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/000271627039200103>.

¹² Carroll B. A. War Termination and Conflict Theory: Value Premises, Theories, and Policies. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*. 1970. Vol. 392, no. 1. P. 15. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/000271627039200103>.

¹³ Carroll B. A. War Termination and Conflict Theory: Value Premises, Theories, and Policies. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*. 1970. Vol. 392, no. 1. P. 17. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/000271627039200103>.

З цієї точки зору важливою є відокремлення та класифікація трьох категорій дослідження врегулювання воєнного конфлікту Анатолієм Рапопортом. У своїх роботах він говорить про контрадикторність понять «Бойової» та «Ігрової»¹⁴ війни, а також існування третього виміру дослідження – багатофакторного критерію, який розглядає війну та її припинення комплексно, завдяки багатьом факторам.

Натомість цікавішими в аспекті класифікації здаються перші два підходи. Береніс Керрол підкреслює роль стратегії в роботах Рапопорта, й пише, що «Бойові» та «Ігрові» війни відрізняються саме за цим показником.

«Бойовою» називається та війна, яка нагадує «гру з нульовою сумою». Таким чином, війна закінчиться тільки у той момент, коли одна зі сторін буде повністю знищена, адже два актори керуються всепоглинальною ненавистю до ворога. У «Ігрових» війнах найголовнішими слугують закони, стандарти, за якими сторони можуть судити, хто залишився у невинуватому становищі, після чого очікується, що ця сторона здається, а не піде на ескалацію.

Найкраще «Бойову» теорію продемонстрував Льюїс Річардсон (Lewis F. Richardson). Він спробував пояснити поширення військових настроїв серед населення за допомогою епідеміологічної моделі, використовуючи рівняння, які були розроблені раніше для опису поширення певних епідемічних захворювань та інших природних явищ, зокрема аналізуючи газети Першої світової війни (порівняння Великої Британії та Німеччини)¹⁵. Дослідження є поступовим, поетапним. Воно аналізує такі періоди як початок військових дій та шалену підтримку, період «воєнної лихоманки» та закінчення війни. Автор також наголошує, підтверджуючи слушність теорії, що перспективні мирні умови були неактуальними, поки нації не втомилися від війни¹⁶. Теорія військових настроїв

---

¹⁴ Martin A Nettleship. War, Its Causes and Correlates. 1976. P.590

¹⁵ Richardson L. F. War-moods: I. Psychometrika. 1948. Vol. 13, no. 3. P. 149–155.
URL: <https://doi.org/10.1007/bf02289258>.

¹⁶ Richardson L. F. War-moods: I. Psychometrika. 1948. Vol. 13, no. 3. P. 154. URL: <https://doi.org/10.1007/bf02289258>.

Льюїса Річардсона говорить про те, що на початкових етапах війни суспільство виступає з відкритою та дружньою підтримкою до військових агресивних дій, але настрої довоєнного періоду швидко змінюються, викликаючи явну «воєнну лихоманку», що натомість змінюється настроєм втоми від війни, який спочатку придушуються під тиском патріотичної єдності, але згодом стає переважним й нарешті домінуючими.

Важливу роль також у підрахунках Льюїса Річардсона грають певні фактори, які не мають свого вичерпання, але дуже чітко окреслюються у його роботі. Зокрема, вагомими факторами він вважає: поранення тіла індивіда, жертви серед знайомих, зростаючий дефіцит їжі та одягу, а також усіма іншими незручностями та позбавленнями через війну¹⁷.

Класичним представником «Ігровій» теорії війни є Найджел Говард (Nigel Howard). У своєму дослідженні «Метаігровий аналіз політики В'єтнаму» («Metagame Analysis of Vietnam Policy») він описав процес вирішення конфліктів, враховуючи можливі реакції гравців на вибір стратегії один одного. Важливим тут постає елемент «невідвратної санкції». У роботі це поняття описується як спільна стратегія одних гравців проти іншого/их, таким чином, якщо вони вибирають цю спільну стратегію, останній з них не може перемогти¹⁸.

Після оприлюднення цього дослідження на конференції Товариства дослідження миру (Peace Research Society) 1968 року, яка проводилась для застосування теоретичних висновків і ноу-хау до вирішення війни у В'єтнамі, були науковці, які

---

¹⁷ Richardson L. F. War-moods: I. Psychometrika. 1948. Vol. 13, no. 3. P. 171. URL: <https://doi.org/10.1007/bf02289258>.

¹⁸ Carroll B. A. War Termination and Conflict Theory: Value Premises, Theories, and Policies. The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science. 1970. Vol. 392, no. 1. P. 21. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/000271627039200103>.

критикували висновки Nigel Howard. Зокрема цим займався Томас Шеллінг (Thomas Schelling) та Уолтер Айсард Walter Isard¹⁹.

Важливим у цьому контексті постає психологічний фактор: відмінність між «Бойовою» та «Ігровою» війнами також відповідають поділу між тими, хто бачить війну з точки зору свідомого та більш-менш раціонального маніпулювання варіантами з боку осіб, які обіймають посади прийняття рішень, і тих, хто розглядає війну як функцію масової поведінки, безособової сили поза індивідуальним контролем, або повторювану групову поведінку, передбачувану на основі кількісних моделей минулого²⁰.

1.2. Теоретичний підхід до класифікації раундів розширення ЄС

Дослідження теоретико-методичних засад визначення раундів розширення Європейського Союзу є важливим та необхідним для вдосконалення процесу розширення та його ефективного впровадження. Таке дослідження надає можливість детальніше проаналізувати та розкрити ключові аспекти, що пов'язані з визначенням раундів розширення, враховуючи різні чинники, що впливають на процес прийняття нових країн до ЄС.

Виходячи з цього, треба зазначити, що розширення ЄС є складним та багатогранним процесом, який має великий вплив як на сам Союз, так і на потенційні країни-кандидати. Встановлення чітких теоретико-методичних засад для визначення раундів розширення сприяє створенню прозорого та об'єктивного механізму прийняття нових країн до ЄС. Це дозволяє забезпечити однакові умови для всіх потенційних країн-кандидатів, запобігаючи дискримінації та прояву

---

¹⁹ Carroll B. A. War Termination and Conflict Theory: Value Premises, Theories, and Policies. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*. 1970. Vol. 392, no. 1. P. 22–24.
URL: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/00027162703920010>.

²⁰ Carroll B. A. War Termination and Conflict Theory: Value Premises, Theories, and Policies. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*. 1970. Vol. 392, no. 1. P. 18.
URL: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/000271627039200103>.

політичного впливу під час процесу визначення раундів розширення. Також дослідження теоретико-методичних засад визначення раундів розширення ЄС допомагає виявити та систематизувати принципи, критерії та послідовність, які використовуються при визначенні раундів розширення.

Як вже зазначалось вище, раунди розширення ЄС суттєво впливають на сам Союз та країни-кандидати. Визначення чітких теоретико-методичних засад допомагає забезпечити прозорість та обґрунтованість процесу прийняття нових країн до ЄС, а також мінімізує можливі ризики та негативні наслідки розширення. Використання відповідних методичних підходів та критеріїв дозволяє проводити аналіз та оцінку потенційних країн-кандидатів на прийняття до ЄС, враховуючи їх політичну, економічну та правову ситуацію, що в тому числі стосується й України.

Також вивчення теоретико-методичних засад визначення раундів розширення ЄС має значення для академічного середовища. Це сприяє поглибленню розуміння процесу європейської інтеграції та сприятиме розвитку теоретичних підходів та концепцій, пов'язаних з розширенням політично-економічних об'єднань.

Влучним в такому разі буде аналогія Дональда Пучала, яку ту навів у 1972 році, порівнявши дослідження міжнародної інтеграції на прикладі трьох сліпців, що на дотик вивчають слона. Ця аналогія базується на класичній індійській казці про трьох сліпців. Пучала відкриває новий погляд на процес європейської інтеграції та розширення Європейського Союзу (ЄС), змінюючи теоретичні рамки інтерпретації як процесу.

Згідно з Пучалом (1972), казка про трьох сліпців утворює шаблон для розуміння та аналізу процесу європейської інтеграції. У казці, кожен з трьох сліпців описує частину елемента, який вони несправедливо сприймають як цілісний образ. Таким чином, кожен з них має обмежене розуміння ситуації, але коли їхні описи поєднуються, вони отримують повніший і точніший образ.

Аналогічно до цієї казки, процес європейської інтеграції має багато різних аспектів, і кожна країна-учасниця має своє унікальне сприйняття та інтерпретацію

цього процесу. Як і у випадку з трьома сліпцями, об'єднання різних перспектив та розумінь може призвести до більш повного та об'єктивного розуміння процесу європейської інтеграції: «Загальний результат полягав у тому, що жодна людина не прийшла до дуже точного опису слона. Проте кожна людина отримала достатньо доказів із власного досвіду, щоб не вірити своїм товаришам і підтримувати жваву дискусію про природу звіра»²¹.

Так само, в процесі розширення ЄС кожен раунд розглядається окремо, з урахуванням конкретних країн-кандидатів та їхньої готовності до приєднання.

Першим «сліпцем» можна розглядати перспективу самого Європейського Союзу, який вирішує, коли і які країни можуть приєднатися до Союзу. Це відображає централізоване розуміння процесу розширення, ґрунтоване на критеріях та умовах, встановлених ЄС.

Другий «сліпець» представляє країни-кандидати, які бажають приєднатися до ЄС. Кожна країна має свої унікальні перспективи, інтереси та готовність до виконання вимог та стандартів ЄС. Це відображає різноманітність поглядів та потреб країн-кандидатів, які впливають на розгляд їхнього прийняття до ЄС.

Третім «сліпцем» можна розглядати сам процес прийняття рішень щодо розширення. Це включає дипломатичні переговори, оцінку виконання критеріїв, правові аспекти та рішення про прийняття нових країн-членів. Так само як у казці, процес розширення ЄС є складним та має багато аспектів, які потрібно враховувати під час прийняття рішення.

Інший підхід пропонують Соня П'єдрафіта, Хосе І. Торребланка, які висувають пропозицію мати за основу розбіжності підходів у тому, яким чином відбувається євроінтеграційне розширення. У таких ситуаціях, коли інтереси конфліктують, актори зазвичай здійснюють переговори з метою досягнення взаємовигідного розподілу користі або компенсування збитків. Ці переговори зазвичай призводять

---

²¹ Puchala D. J. Of blind men, elephants and international integration. *JCMS: Journal of Common Market Studies*. 1971. Vol. 10, no. 3. P. 268. URL: <https://doi.org/10.1111/j.1468-5965.1972.tb00903.x>.

до розподілу влади між учасниками, що може відображати наявність нерівності або відкритої асиметрії влади.

Таким чином виділяються три основні «сліпця-підходи» до теоретизування раундів розширення ЄС.

Перший підхід полягає у тому, що на загальному рівні розширення Європейського Союзу може бути розглянуто як гра влади, в якій ЄС прагне максимізувати переваги, пов'язані з економічними, політичними та безпековими досягненнями, зумовленими членством нових країн, і одночасно мінімізувати витрати, пов'язані з прийняттям нових членів (бюджетні, економічні та політичні впливи нових членів на економіку, бюджет та інституції ЄС). На рівні держав-членів ситуація не суттєво відрізняється: кожна держава-член прагне максимізувати свою частку спільних переваг, пов'язаних з розширенням, і одночасно мінімізувати свій внесок у витрати, навіть шляхом отримання неоптимальних результатів на загальному рівні.

Натомість другий підхід можна назвати «ідеологічним» або «ідентичним». Згідно з цим підходом, акцент робиться на спільній ідентичності, спільній меті, спільному розумінні історії, традицій чи політичних цінностей як основних сил, що рухають політику розширення. Відповідно до цього підходу, падіння Берлінської стіни та поява нових демократій у Центральній та Східній Європі викликали зміну пріоритетів у членів ЄС, які перейшли від матеріальних міркувань до виконання їхніх історичних та моральних обов'язків перед народами, з якими вони мають спільну ідентичність. Цей підхід підкреслює важливість ідеологічних аспектів та спільного культурного спадку в процесі розширення Європейського Союзу.

Останній «сліпий» підхід можна назвати «раціонально-інституційним» або «принциповим». Згідно з цим підходом, акцент робиться на розробці доктрини розширення, яка забезпечує адаптацію до нових ситуацій і враховує вимоги кожного окремого випадку. При цьому важливим є збереження принципів, з якими всі учасники можуть погодитися, таких як демократичні умови та підтримка

цілісності *acquis communautaire*. Цей підхід підкреслює значення раціонального обговорення та обміну аргументами щодо найкращого курсу дій, які виправдовуються з точки зору універсальних принципів, таких як демократія і мир, а не відносної влади або витрат і вигод. В цьому підході акцентується на раціональності, принциповості та доведенні переваг інтеграції шляхом обговорень та аргументації²².

Також автори прибігають до таких методів як логіка наслідків ("The Logic of Consequences") та логіка відповідності ("The Logic of Appropriateness"), які є двома ключовими підходами в політичній науці, що допомагають пояснити прийняття політичних рішень акторами. Вони розглядаються як альтернативні логіки, за допомогою яких актори орієнтуються у своїх діях та поведінці²³.

Логіка наслідків визначається як підхід, що зосереджується на розумінні акторами можливих наслідків своїх дій, з орієнтацією на об'єктивні оцінки та очікувані результати. Цей підхід передбачає, що актори оцінюють потенційні наслідки різних можливих курсів дії та обирають той, який максимізує їх очікувані вигоди або мінімізує витрати. В цьому підході акцент робиться на інструментальній раціональності та розрахунку згідно з об'єктивними критеріями: «Актори вважаються раціональними, коли вони переслідують власний добробут своїми діями та вступають у взаємодію, щоб покращити своє становище. Вони можуть спонукати інших прийняти їхні претензії шляхом примусу, компенсації чи переконання. Тому результат залежить від розподілу влади та індивідуальних уподобань, а також від переговорних можливостей учасників»²⁴.

²² Piedrafita S., Torreblanca J. I. The three logics of EU enlargement : interests identities and arguments. *Politique européenne*. 2005. Vol. 1, no. 15. URL: <https://www.cairn.info/revue-politique-europeenne-2005-1-page-29.htm&wt.src=pdf>.

²³ Schulz M. Logic of Consequences and Logic of Appropriatenes. *Palgrave Encyclopedia of Strategic Management*. 2014. P. 2. URL: https://www.martinshub.org/Download/LoC_LoA_PrePub.pdf.

²⁴ Piedrafita S., Torreblanca J. I. The three logics of EU enlargement : interests identities and arguments. *Politique européenne*. 2005. Vol. 1, no. 15. URL: <https://www.cairn.info/revue-politique-europeenne-2005-1-page-29.htm&wt.src=pdf>.

Логіка відповідності визначається як підхід, що виходить з припущення, що актори діють відповідно до норм, цінностей, ролей та соціальних очікувань. В цьому підході актори керуються тим, що вважається "правильним" або "придатним" відповідно до конкретного контексту чи соціального середовища. Він підкреслює роль норм, ідентичностей та соціального конструювання визначення політичної поведінки. У рамках цього підходу раціональність акторів вважається контекстуальною, а не інструментальною, і впливає з ідентичності спільноти, до якої вони належать. Хоча зауважується, що за умов логіки наслідків у конструктивістській теорії дії акторів принципами, нормами та ідентичністю, а не лише власним інтересом. Це виходить із думки про те, що інституції впливають на формування нашої ідентичності та вподобань, і мають значний вплив на результати взаємодії акторів.²⁵

Також Соня П'єдрафіта та Хосе І. Торребланка виділяють новий тип підходу, який відповідає тезі Дональда Пучала про те, що дослідження такого новітнього процесу як міжнародні інтеграційні процеси має відповідати основним викликам цього явища²⁶. Таким чином вони пропонують також застосовувати логіку обґрунтування (The Logic of Justification). Цей підхід зосереджується на особливостях інституційного середовища, які впливають на учасників і змушують їх погоджуватися з принципами та нормами. Важливим тут виступає процес колективного спілкування, учасники якого намагаються досягти консенсусу щодо фактичних і нормативних питань, шукаючи "кращого аргументу" шляхом суперечки, а не торгу. Суб'єкти політичної дії вважаються раціональними, якщо вони дотримуються прийнятих норм і принципів та можуть пояснити та виправдати свої дії. Основна дискусія відбувається у рамках публічного обговорення, де

---

²⁵ Piedrafita S., Torreblanca J. I. The three logics of EU enlargement : interests identities and arguments. *Politique européenne*. 2005. Vol. 1, no. 15. URL: <https://www.cairn.info/revue-politique-europeenne-2005-1-page-29.htm&wt.src=pdf>.

²⁶ Puchala D. J. Of blind men, elephants and international integration. *JCMS: Journal of Common Market Studies*. 1971. Vol. 10, no. 3. P. 268. URL: <https://doi.org/10.1111/j.1468-5965.1972.tb00903.x>.

справедливість вважається гарантією легітимності, а не ідентичність чи ефективність.

2. ТРАНСФОРМАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ: УКРАЇНА ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ У КОНТЕКСТІ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ

2.1. Європейський шлях України перед повномасштабним вторгненням: геополітичні виклики та досвід європейської інтеграції

Питання вивчення історичних процесів європейської інтеграції є, безумовно, актуальною і нагальною віхою у науковому політологічному середовищі. Воно охоплює багато різних сфер політичного та соціального життя українців: від загострення взаємодії політичних лідерів між собою до підвищення цін на тютюнові вироби, а також є вагомим елементом у розумінні зовнішньої політики України в цілому. Тож, у цьому випадку, постає питання систематизації та комплексного опису євроінтеграційних процесів в Україні. Багато в чому ми будемо посилатись на моє дослідження, яке було присвячене порівняльному аналізу євроінтеграційних процесів України та Балтійських країн, адже воно може слугувати ґрунтовним комплексним джерелом для опису передумов європейської інтеграції України, її періодизації та суміжних процесів.

Для коректного вивчення досвіду євроінтеграції України необхідно спочатку провести детальний аналіз передумов, які сприяли початку та подальшому розвитку євроінтеграційних процесів. Це необхідно з двох причин:

По-перше, з'ясування передумов дозволить визначити головні тенденції та особливості розвитку євроінтеграційного процесу в Україні. Врахування цих передумов дає змогу з'ясувати, які фактори впливали на вибір євроінтеграційного шляху країни, які політичні, економічні та соціальні умови стали драйверами європейської інтеграції, а також які чинники зумовлювали реалізацію конкретних європейських інтеграційних ініціатив.

По-друге, аналіз передумов євроінтеграційних процесів в Україні дозволить побудувати певний теоретичний фундамент для подальшого вивчення

євроінтеграційного досвіду країни. Це дозволить з'ясувати, які принципи та стратегії були використані для реалізації європейських інтеграційних ініціатив, які форми та методи реалізації були використані для розвитку євроінтеграційного процесу в Україні, а також які виклики та проблеми виникали на шляху до європейської інтеграції та як вони вирішувалися.

Україна знаходиться на перехресті геополітичних інтересів кількох великих держав і груп країн, що створює складність у визначенні стратегії свого геополітичного напрямку. З одного боку, Україна прагне бути частиною європейської спільноти, розвиваючи тісні зв'язки з країнами ЄС і НАТО. З іншого боку, Російська Федерація ставить під сумнів правомірність територіального суверенітету України та займає агресивну позицію щодо впливу на політичну ситуацію в Україні. Такий стан речей обумовлений двома факторами: внутрішньополітичною ситуацією в державі, та історичним фактором, тобто перебуванням країни у сфері геополітичного інтересу як Євразії, так і Європи²⁷.

У своїй відомій роботі «Велика Шахівниця» науковець Збігнєв Бжезинський звертає свою увагу на важливість України у геополітичній ситуації Східної Європи. Він виокремлює «п'ять геостратегічних гравців» і «п'ять геополітичних осей». До останнього відносить Україну. Він влучно описує становище України на геополітичній карті в контексті взаємовідносин із Росією: «Україна, новий і важливий простір на євразійській шахівниці, є геополітичною віссю, тому що саме її існування як незалежної країни допомагає трансформувати Росію»²⁸.

Доречно тут також зазначити роздуми відомого історика Тімоті Снайдера, який спеціалізується на дослідженні Східної Європи та, зокрема, історії України, Польщі, Росії. У своїй лекції присвяченій поясненню культурного розвитку України він зосереджує увагу на тому, що без неї не може існувати російський імперіалізм як

²⁷ Віднянський С., Мартинов А. Зовнішня політика України: еволюція концептуальних засад та проблеми. *Український історичний журнал*. 2011. № 4. С. 55–76. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/87386773.pdf>.

²⁸ Бжезинський З. Велика шахівниця. Львів – Івано-Франківськ : Аілея-НВ, 2000. С. 46. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Bzhezinski_Zbigniev/Velyka_shakhivnytsia.pdf.

такий протиставляючи його європейському: «В Європі існувало багато імперій. І в них є однакова риса –... вони всі започаткували Європу, крім однієї з них. Російська імперія відрізняється тим, що вона стає імперією, коли заходить у Європу»²⁹. Цьому сприяє історична цінність українських земель і зокрема Києва як центру східноєвропейських народів. Снайдер говорить: «Амбівалентність стосунків із Києвом на цьому і будується. Адже з одного боку, вони (Російська імперія) стали європейською державою, захопивши Київ, бо там є все європейське, що необхідно: хрещення, північноєвропейська історія, ренесанс, бароко...»³⁰. І доходить до висновку про неоднозначність такої взаємодії українських земель і Російської імперії, адже «оскільки ти імперія, ти не можеш визначити, що периферія краща за тебе».

Повертаючись до З. Бжезинського можна також додати, що: «Втрата Україною незалежності матиме негайні наслідки для Середньої Європи, перетворюючи Польщу в геополітичну вісь на східному кордоні об'єднаної Європи»³¹. Саме тому наразі ми спостерігаємо позицію, за якої Польща виступає однією з країн, які активно допомагають Україні в її боротьбі з російською агресією. Як грошовою допомогою³², надходженням зброї³³, так і допомогою переселенцям³⁴. Особливо показовим стала передача винищувачів МіГ-29³⁵, хоча до того у мас-медіа та загальному західному дискурсі спостерігався панівний наратив про обережність із питанням передачі літаків Україні.

²⁹ Хмаринка Science. СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ – Українська мова та культура, 2023. *YouTube*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=z4-OB3aRT_o.

³⁰ Там само.

³¹ Бжезинський З. Велика шахівниця. Львів – Івано-Франківськ : Аілея-НВ, 2000. С. 46.

URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Bzhezinski_Zbigniev/Velyka_shakhivnytsia.pdf.

³² Польща торік виділила Україні допомоги майже на \$7 мільярдів. *УКРІНФОРМ*.

URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3686060-polsa-torik-vidilila-ukraini-dopomogi-majze-na-7-milardiv.html>.

³³ Українська правда. Польща передала Україні понад 200 танків. *Українська правда*.

URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/04/29/7342885/>.

³⁴ У Польщі підраховали, скільки українців перетнули польський кордон за рік війни. *Новини України - останні новини України сьогодні - УНІАН*. URL: <https://www.unian.ua/economics/other/u-polshchi-pidrahuvali-skilki-ukrajinciv-peretnuli-polskiy-kordon-za-rik-viyni-12214341.html>.

³⁵ Польща передала Україні перші винищувачі МіГ-29. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3690828-polsa-peredala-ukraini-persi-mig29.html>.

Також передумовою амбівалентності зовнішньополітичного напрямку України можна зазначити відношення Західних країн до неї у 80-90-их рр. ХХ ст. З однієї сторони, Україна виступала в ООН як представник Радянського Союзу. З іншої, існував певний парадокс, оскільки Україна, маючи власних дипломатів, не мала визначеної зовнішньополітичної концепції. Знову ж таки, попри те, що Україна була одним зі засновників Співдружності Незалежних Держав (СНД), вона не стала її повноправним учасником. Це сталося через те, що Україна не погодилася підписати Устав СНД. Цей факт зумовив різний дипломатичний підхід з боку України та Росії, що інтерпретували цю ситуацію по-різному: для України це було процесом «цивілізаційного розлучення», тоді як Російська Федерація сприймала цю ситуацію як невдалу спробу реінтеграції³⁶.

Також тут можна пригадати влучний термін «terra incognita»³⁷, яким О. Гарань характеризує ставлення та обізнаність західних країн до України. У своїй ґрунтовній роботі «Україна в Європі: питання і відповіді» автор доводить тезу про те, що Захід не був готовий до незалежності України. Додатково, західні партнери висували ідею «суїцидального націоналізму» в контексті встановлення незалежності України. Окрім цього, відбувалась дискусія про неспроможність відокремлення української нації на шляху до незалежності, і була висловлене порівняння України з Каліфорнією, під час відвідування Києва Маргарет Тетчер, яке наголошувало на неможливості відокремлення України від Радянського Союзу. Тоді, у 1990 р., на питання «Що ви можете сказати про створення посольства України в Лондоні?» М. Тетчер відповіла: «Посольства є лише для країн, які мають повний національний статус. Тому ми маємо посольські дипломатичні відносини з

---

³⁶ Haran O. *Ukrain in Europe: questions and answers*. Kyiv : Stylos, 2009. P. 18.

URL: <https://findbook.in.ua/books/ukraine-in-europe-questions-and-answers-anghl>.

³⁷ Haran O. *Ukrain in Europe: questions and answers*. Kyiv : Stylos, 2009. P. 11.

URL: <https://findbook.in.ua/books/ukraine-in-europe-questions-and-answers-anghl>.

Радянським Союзом, зі Сполученими Штатами, з Канадою, з Австралією. У нас немає посольств Каліфорнії, Квебеку, штатів Австралії»³⁸.

Також однією з передумов євроінтеграційних процесів в Україні можна визначити розвиток економічної сфери, перехід на ринкову економіку і долучення до світових глобалізаційних процесів. Особливо це стало очевидним після розпаду Радянського Союзу та планування основної економічної стратегії нової держави. Глобалізація та відкритість економіки сприяли змінам у структурі світових відносин, включаючи утворення нових економічних блоків та політичних союзів. У контексті цих трансформацій, Україна відіграла активну роль у встановленні та розвитку стосунків з Європейським Союзом. Стратегічний вибір України на користь західних країн та євроінтеграції був обумовлений рядом факторів, зокрема, ринковою орієнтацією економіки, потребою відповідати на виклики глобалізації та досягти більшого рівня розвитку.

Прийняття Європейської конвенції з прав людини та Фундаментальних свобод, вступ до Всесвітньої організації торгівлі та підписання Угоди про асоціацію з ЄС були кроками у напрямку впровадження європейських стандартів та практик в Україні.

У своїй науковій роботі я зазначала історичний критерій порівняння євроінтеграційних процесів Балтійських країн та України, де, зокрема, вказала, що «Україна, на відміну від Балтійських країн, обрала стратегію багатовекторності. Також в цьому контексті доречно зауважити той факт, що український уряд на початку незалежності країни зосередив свої сили на залагодженні власних внутрішніх проблем. На відміну від України, внутрішньополітична ситуація в країнах Балтії не впливала на обраний зовнішньополітичний курс»³⁹.

---

³⁸ Speech to Ukrainian Supreme Soviet | Margaret Thatcher Foundation. *Margaret Thatcher Foundation*. URL: <https://www.margaretthatcher.org/document/108116>.

³⁹ Зенцева О. Європейська інтеграція: досвід України та Балтійських країн. 2021. С.42.

Багатовекторність, географічний фактор, залежність від західних країн та Росії, економічна криза, перехід на ринкову економіку та глобалізаційні процеси стали, у підсумку, стали тими передумовами, які зумовили початок євроінтеграційних процесів в Україні.

До 2004 року в Україні відбувалося політичне та геополітичне маневрування між різними геополітичними векторами, зокрема між прозахідною та східною орієнтаціями, з підвищеною увагою до європейської співпраці. Цей процес відображав складну динаміку внутрішньополітичних та зовнішньополітичних чинників, що впливали на зовнішньополітичні пріоритети України. Більшість політичних груп та державних органів прагнули зміцнити співпрацю з Європою та залучитися до європейської інтеграції, проте деякі фракції виступали за більш активну співпрацю з Росією та СНД.

Так, наприклад, у 1994 році був підписаний Будапештський меморандум, згідно з яким Україна набуває без 'ядерного статусу. Треба наголосити, що початок набуття статусу без'ядерної держави Україною відбувся ще на початку 90-тих рр., звертаючись, наприклад, до Декларації про державний суверенітет. Так в IX розділі «Зовнішня і внутрішня безпека» вказується наступне: «Українська РСР урочисто проголошує про свій намір стати в майбутньому постійно нейтральною державою, яка не бере участі у військових блоках і дотримується трьох неядерних принципів: не приймати, не виробляти і не набувати ядерної зброї»⁴⁰.

Це напружене питання по суті вирішувалось у трикутнику Україна-США-Росія. Україна не мала вагомий вплив, а скоріше сама підпадала під нього: Америка створювала своєрідний тиск, що могло б призвести до ізоляції першої. У 1993 році, відбувається дослідження ядерного арсеналу України незалежними експертами. Масандрівські угоди 1993 року, що були підписані Україною та Росією, передбачали шляхи та основні принципи утилізації ядерної зброї, розташованої на

---

⁴⁰ Декларація про державний суверенітет України : Декларація Верхов. Ради Укр. Рад. Соціаліст. Респ. від 16.07.1990 р. № 55-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text> .

території України, а також порядок здійснення гарантійного та авторського нагляду за експлуатацією стратегічних ракетних комплексів, розташованих на територіях України та РФ. В обмін на це найбільші ядерні держави повинні були гарантувати Україні безпеку та виключення будь-яких форм агресії чи тиску.

І тільки у 1994 році відбувається підписання Будапештського меморандуму – останній етап. О. Гарань влучно говорить про те, що для західних партнерів таке рішення українського уряду означало повний відхід від русоцентричного підходу або *Russia-first approach*⁴¹. Це, своєю чергою, відповідало формуванню принципу без'ядерності на територіях колишніх країн Радянського союзу і намаганням зосередження ядерної зброї в просторі однієї держави.

Надалі спостерігаються процеси приєднання України до Західних програм. Зокрема важливою подією є приєднання України до програми «Партнерство заради миру». Окрім того, що ця програма спрямована на зміцнення стабільності та безпеки в регіоні, вона також відіграє важливу роль у налагодженні зносин західних партнерів та України. Особливо це стосується дослідження та розуміння тієї ситуації, в якій знаходиться країна, а отже ярлик «невідомої країни» поступово спадає. Окремо у 1997 році було підписано Хартію про особливе партнерство між Україною і НАТО. Україна бере участь у багатьох механізмах ПЗМ, зокрема у процесі планування та оцінки сил, концепції оперативних можливостей, програмі удосконалення військової освіти тощо⁴². Такі практики та постійне співтовариство сприяє поліпшенню стосунків та відкриттю України для західної спільноти.

Також важливим у цьому контексті є поступовий вступ у різні міжнародні організації, які спрямовують свою діяльність за розвиток, збереження та поширення ліберальних цінностей. Тут можна згадати вступ України до Ради Європи 1995 року, що зосереджує увагу на захисті прав людей, до Європейського енергетичного

---

⁴¹ Haran O. *Ukraine in Europe: questions and answers*. Kyiv : Stylos, 2009. P. 18.

URL: <https://findbook.in.ua/books/ukraine-in-europe-questions-and-answers-angh1>.

⁴² Партнерство заради миру. *Україна-Нато*. URL: <https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/ukrayina-nato/partnerstvo-zaradi-miru>.

співтовариства 2006 року, що засновує спільний ринок та забезпечує стійкий та екологічно чистий енергетичний розвиток країн, до Світової організації торгівлі 2008 року, що сприяє просуванню ліберальних цінностей, зокрема свободи торгівлі та прозорих правил, які сприяють економічному зростанню та підтримці глобальної співпраці, тощо.

Конкретними кроками у налагодженні зносин із ЄС Україна зробила у 1994 році, підписавши та ратифікувавши Угоду про партнерство та співробітництво, яка набула чинності у 1998 році. Цей документ регламентував початок партнерства між Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами з одного боку та Україною з іншого боку. Угода стала важливим політичним інструментом, який закріплює намір України та ЄС поглибити та розширити взаємні стосунки на основі спільних цінностей, забезпечуючи політичну спрямованість на демократію, правову державу, ринкову економіку, гарантуючи політичну та економічну стабільність, а також сприяючи співпраці у сферах безпеки, торгівлі, енергетики та інших ключових секторах, що сприятиме взаємному розвитку, просуванню інтеграційних процесів та підтримці реформ для сприяння процесу європейської інтеграції України⁴³. Також дуже цінним є ухвалення Європейською Радою спільної стратегії Європейського Союзу щодо України у 1999 році, що встановлює конкретні цілі та пріоритети у партнерстві та розвитку, спеціалізуючись конкретно на питанні України у контексті співпраці та поглиблення зносин із ЄС. Європейська Рада визначає такі основні цілі: «Підтримка процесу демократичних та економічних перетворень в Україні, забезпечення стабільності та безпеки і вирішення спільних проблем на європейському континенті, підтримка зміцнення співпраці між ЄС та Україною в контексті розширення ЄС»⁴⁴.

---

⁴³ Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами : Угода Україна від 14.06.1994 р. : станом на 1 верес. 2017 р.

URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012#Text.

⁴⁴ Спільна стратегія Європейського Союзу щодо України, схвалена Європейською Радою 11 грудня 1999 року : Стратегія Європ. Союзу від 11.12.1999 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_492#Text.

Пліч опліч у розумінні досвіду європейської інтеграції в Україні до початку повномасштабного вторгнення є дослідження історичного розвитку та встановлення громадянського суспільства в Україні: «Суспільство стає громадянським на певному етапі свого розвитку за наявності таких факторів і умов, як політика держави, високий рівень правосвідомості, культури громадян, наявність розвинутих економічних відносин»⁴⁵. В такому разі влучно згадати концепцію «рівності» та «природного стану» за Джоном Локом. У своїй роботі «Два трактати про правління» він, по суті, формує класичну теорію рівності. Вона виходить з ідеї про природний стан. За його словами природний стан - це стан свободи та рівності, в ньому є місце справедливості й милосердю, в ньому діють природні закони. Таким чином, природному стану характерна відносна безпека. Саме ця обставина стає причиною виходу з природного стану і встановлення держави й громадянства. Різкі зміни у суспільстві формують цінності.

Громадянське суспільство є динамічним простором взаємодії між громадянами та державою, де різноманітні організації, політичні партії, асоціації та інші суспільні групи співіснують з метою активного виявлення і захисту інтересів громадян. Важливим показником розвитку громадянського суспільства є неперервна співпраця між недержавними неурядовими структурами та органами державної влади, що сприяє ефективному врегулюванню суперечок та втіленню ідей та цінностей, що розділяються різними соціальними групами⁴⁶.

Важливою подією, яка стала показником формування громадянського суспільства в Україні стала Помаранчева революція 2004 року. Це проявляється у залученні великої кількості громадян до акцій. Україна вийшла із так званої «сірої зони», яка характерна багатьом недорозвиненим демократіям. Зазначається, що «як

---

⁴⁵ Глібо Н. Фактори формування і розвитку громадянського суспільств. *Новітні кримінально-правові дослідження*. 2017. С. 276.

URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/17286/Глібо%20Н.%20Фактори%20формування%20і%20розвитку.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

⁴⁶ Там само.

визнавали деякі представники опозиції, у разі масових фальсифікацій виборів владою вони розраховували щонайбільш на 200–300 тис. своїх активних прибічників на вулицях та площах м. Києва. Більш як півмільйонні «помаранчеві» маніфестації та акції, що відбулися в столиці, стали несподіванкою не тільки для політиків, а й для багатьох фахівців...»⁴⁷. З іншої сторони, такі результати мають зворотну сторону: відбувається процес поліпшення відношення країн ЄС до України. М. Юрчак з цього приводу пише: «...Помаранчева революція дозволила ЄС утвердитися у якості вагомого міжнародного гравця: цьому сприяли неодноразові візити дипломатів до Києва, високий представник ЄС з питань спільної зовнішньої політики та політики безпеки Хав'єр Солана для врегулювання політичної ситуації декілька разів відвідував Україну упродовж зими 2004–2005 рр.»⁴⁸.

Листопад 2013 року вважається переломним моментом, що спричинив інтенсивну активізацію процесів, спрямованих на поглиблення євроінтеграції України. Особливу увагу слід звернути на широку мобілізацію та енергійну реакцію громадськості, яка висловилася у масових протестах після відмови президента В. Ф. Януковича підписати Угоду про асоціацію з ЄС. Це свідчить про наростаючий інтерес громадян до європейської інтеграції, їхнє бажання бачити Україну як частину європейського співтовариства та національну систему, що гарантує демократію, права людини та економічне зростання.

Апогеєм цих подій, на нашу думку, стало підписання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Угода про асоціацію підводить ризику під «the end of balancing» в зовнішній політиці

⁴⁷ Головенько В. Громадянське суспільство як важливий чинник політичних та економічних процесів в Україні. С. 102. URL: https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2006/11/100-116_no-6_vol-17_2006_UKR.pdf.

⁴⁸ Юрчак М. Вплив помаранчевої революції на політику європейського союзу щодо України в 2004–2005 рр. *Збірник наукових праць "Україна-Європа_Світ"*. С. 119.

України. Відповідно, після підписання цієї угоди починається уніфікація законодавства, що веде до впровадження одностайної зовнішньої політики України та країн-членів ЄС.

2.2. Вплив повномасштабної війни: переформатування європейської політики щодо України

Україна прийняла курс на євроатлантичний вектор розвитку держави, що стало особливо помітним після подій Революції Гідності та війни Росії проти України. В контексті колишніх дебатів про двосторонність української зовнішньої політики, проєвропейські наративи стають неминучими. Зрозуміло, що подальше вдосконалення відносин з Росією стає неможливим для багатьох українців. У таких умовах постає потреба в розвитку та поглибленні співробітництва з країнами Європейського Союзу і невідворотному членстві в ньому. За даними соціального опитування станом на 19 вересня 2022 року близько 92% українців підтримують шлях вступу до ЄС⁴⁹. Таким чином закінчується період тривалої невизначеності та встановлюється чіткий курс відносин між Києвом і Брюсселем.

Провідну роль у розумінні впливу повномасштабної війни на процес європейської інтеграції України відіграють ті умови, в яких держава була змушена існувати. В аналітичній доповіді за грудень 2022 року від «Центру Разумкова» зазначаються такі виклики, з якими стикнулась Україна в контексті євроінтеграційної політики під час повномасштабної війни:

1. Відбувається мобілізація політико-дипломатичного, фінансово-економічного та кадрового потенціалу для протистояння російській інтервенції задля забезпечення сильного військового контингенту на українсько-російському

---

⁴⁹ Opportunities and Challenges Facing Ukraine's Democratic Transition. National Democratic Institute | Home. URL: <https://www.ndi.org/publications/opportunities-and-challenges-facing-ukraine-s-democratic-transition-0>.

- фронті та збільшення фінансування військових потреб. Відповідно втрачається можливість ефективного використання людських і фінансових ресурсів для євроінтеграційних цілей;
2. Війна спричинила уповільнення реформ в рамках Угоди про асоціацію Україна-ЄС. Необхідність адаптації загальноєвропейських норм, зокрема щодо медіа та прав національних меншин, до умов воєнного стану та режиму бойових дій.
  3. Війна знизила інтерес та активність європейських бізнес-партнерів до співпраці з Україною. Це працює двосторонньо: Брюссель здійснює ініціативи для відкриття доступу українських виробників до внутрішнього європейського ринку, але військові дії ускладнюють цей процес;
  4. Війна перетворила Україну на довгострокового реципієнта міжнародної донорської допомоги. Таким чином європейська інтеграція починає розглядатися в контексті воєнної, фінансово-економічної підтримки України та відновлення після війни⁵⁰.

Як і було зазначено раніше, у розділі присвяченому досвіду європейської інтеграції в Україні до початку повномасштабного вторгнення, одну з ключових ролей у євроінтеграційних процесах відіграє саме громадянське суспільство. І повномасштабне вторгнення не стало виключенням для прояву його потенціалу та сили. Існують обґрунтовані основи для твердження, що війна призвела до глибоких проєвропейських змін у суспільній свідомості, сприяла об'єднанню та зміцненню української нації, а також сприяла розумінню безальтернативності шляху до ЄС та неможливості будь-якої інтеграції на східному напрямку⁵¹.

---

⁵⁰ Євроінтеграція в умовах війни: виклики і перспективи. 2022. С. 9.

URL: <https://razumkov.org.ua/images/2022/12/28/2022-MATRA-IV-KVARTAL-7.pdf>.

⁵¹ Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи. 2022. С. 44. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2022/12/28/2022-MATRA-IV-KVARTAL-7.pdf>.

Прикладом може слугувати волонтерський рух в Україні, який і раніше мав високі показники серед населення. Так, наприклад, зазначається, що Революція Гідності стала піковою точкою у формуванні волонтерства⁵². Наразі ми спостерігаємо бум волонтерської діяльності, яка все більше займає місця у структурних відносинах громадянського суспільства, також названою «другим спалахом» волонтерської діяльності в історичній ретроспективі. Треба зауважити, що «друга хвиля» багато в чому ґрунтується та має під собою основу першої хвилі 2014-2016 рр., представляючи собою певний мімесис. Зросла координованість співпраці між волонтерськими організаціями та державними органами.

ІКТ та цифрові технології широко використовувалися для надання допомоги ЗСУ та постраждалим громадянам, утворилась ефективна та прозора система обліку допомоги від донорів для ЗСУ та постраждалих громадян. Також волонтерам надано можливість придбання високотехнологічного обладнання для допомоги ЗСУ. Крім цього, завдяки інституціоналізації волонтерських структур зростає прозорість та знижується рівень шахрайства. Відповідно, підвищується рівень законодавчої регламентованості та адаптації законодавства волонтерської діяльності до умов воєнного стану⁵³. Таким чином, можна зробити висновок, що громадянське суспільство інституціоналізується та розвивається на прикладі волонтерського руху.

Відповідно, ситуація та передумови спонукають міжнародну західну спільноту підтримувати Україну в її намаганні доєднатись до західної зовнішньої політики, що впливає у надання ЄС кандидатадства Україні на членство в ЄС 23 червня 2022

---

⁵² Баковецька О. Волонтерський рух в Україні на сучасному етапі розвитку. *Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис*. 2020.

⁵³ Панькова О., Касперович О. Український волонтерський рух в умовах збройної російської агресії в контексті національних та глобальних викликів і можливостей післявоєнного відновлення країни. *Журнал європейської економіки*. 2022. Т. 21, № 3. С. 286.

URL: <http://jeej.wunu.edu.ua/index.php/ukjee/article/view/1605/1605%20%20file:///C:/Users/Admin/Downloads/1605-3131-1-SM.pdf>.

року. На офіційному сайті ЄС зазначається: «Рада визнала значні зусилля, яких Україна докладала за дуже складних обставин, щоб досягти цілей, що лежать в основі її статусу кандидата...»⁵⁴. Це означає, що Україна стикнулася з великими викликами, включаючи війну, складну економічну та політичну ситуацію. Попри це, Україна активно проводить реформи в різних сферах, таких як боротьба з корупцією, підвищення ефективності державного управління та зміцнення прав людини, що визнаються структурами та членами ЄС.

Слід зауважити, що отримання статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу є початковим етапом у довготривалому процесі вступу країни до ЄС. Україні буде необхідно продовжувати здійснювати реформи та виконувати вимоги, що ставляться ЄС. Статус відображає визнання зусиль та прогресу, зробленого Україною, і ставить перед країною вимоги, які необхідно виконувати для подальшого продовження процесу євроінтеграції, крім цього затверджує те, що по закінченню здійснення реформ, країна увійде до складу ЄС.

Україна має значний потенціал для подальшого розвитку та стабілізації. Продовження реформ, зміцнення демократичних інституцій, забезпечення правової держави та захисту прав людини є надзвичайно важливими аспектами на шляху до членства в Європейському Союзі. Розширення співпраці між Україною та ЄС може мати позитивний вплив на подальший розвиток країни та сприяти стійкому та процвітаючому майбутньому. Після успішного виконання відповідних процедур, Україна отримає можливість приєднатися до спеціального Інструменту передвступної допомоги - ІРА III. В іншому аналітичному звіті від «Центру Разумкова» вказуються наступні економічні зміни:

---

⁵⁴ Ukraine. *European Council*. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/enlargement/ukraine/>.

- вдосконалення податкового та економічного управління, встановлення макроекономічної стабільності, сталого розвитку, розбудови ринкової економіки, що витримує конкурентний тиск усередині ЄС;
- забезпечення відповідності правил, стандартів, політик і практик *Acquis Communautaire*, у т.ч. у сферах публічних закупівель та правил державної допомоги;
- сприяння зайнятості;
- розвиток інфраструктури, в т.ч. енергобезпеки та диверсифікації;
- покращення бізнес-середовища для приватного сектору;
- покращення доступу до цифрових технологій та інновацій;
- захист довкілля;
- використання атомної енергії у мирних цілях⁵⁵.

Повномасштабна війна призвела до того, що Україна опинилася в новій ролі передового посту в оборонній боротьбі демократичної Європи проти російської імперської агресії. Це відкрило для України моральне та геополітичне «вікно можливостей»⁵⁶. Україна, перебуваючи на цьому «передовому посту», змушена була змінити свою стратегію та пріоритети. Вона стала активно залучатися до зміцнення своїх оборонних здібностей, реформування своїх збройних сил та розбудови механізмів оборони (не тільки у військовому плані). Це, своєю чергою, вимагає від України значних зусиль та ресурсів.

Однак, цей новий статус також надав Україні можливість зробити крок вперед у європейській інтеграції. Вона стала центром уваги Європи та отримала підтримку у вигляді фінансової, гуманітарної та політичної допомоги від ЄС. Це «вікно

---

⁵⁵ Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи. 2022. С. 44. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2022/12/28/2022-MATRA-IV-KVARTAL-7.pdf>.

⁵⁶ Ukraine's possible EU accession and its consequences. *Stiftung Wissenschaft und Politik (SWP)*. URL: <https://www.swp-berlin.org/en/publication/ukraines-possible-eu-accession-and-its-consequences#publication-article-60>.

можливостей» дозволяє Україні продовжувати впровадження реформ, покращувати свої стандарти та наближатися до європейських норм і цінностей.

Крім того, важливим лакмусовим папірцем у розумінні впливу повномасштабної війни на процес європейської інтеграції України є роль біженців, що зараз покинули територію України. Цей прошарок суспільства грає важливу роль у налагодженні співпраці та дослідженні відносин між Україною та Європейським Союзом. Присутність українських біженців у країнах ЄС сприяє зміцненню культурного та людського зв'язку. Деякі західні країни відкрили для себе значний потенціал українських програмістів, науковців, політичних діячів та навіть співаків.

Одна з найголовніших європейських культурних подій Євробачення є чи не найяскравішим прикладом вищезазначеної тези. Більшість виступів України відбуваються на тлі важливих історичних подій. Сцена Євробачення стає своєрідним майданчиком для декламації своїх наративів. Дмитро Шуров, відомий український співак, про це говорить так: «Ми відправляємо не просто музиканта представляти Україну. Ми відправляємо людину, яка має на сто відсотків відчувати, що вона представляє Україну»⁵⁷.

Важливою стає думка аналітика Атлантичної ради Пітера Дікінсона, який зазначає, що жодна міжнародна подія не зробила стільки для просування бренду України у світі як Євробачення, називаючи це «тріумфом м'якої сили»: «Україна звикла домагатися успіхів на Євробаченні й часто робила це, демонструючи почуття та оригінальність, які цілком заперечують дещо похмурий міжнародний імідж країни»⁵⁸.

---

⁵⁷ BBC News Україна. Євробачення - чому для українців це більше ніж пісенний конкурс, 2023. *YouTube*.

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=2r2d0Rqi9Ds>.

⁵⁸ Чому Євробачення - це "тріумф м'якої сили" України - BBC News Україна. *BBC News Україна*.

URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/press-review-57330629>.

Отже, мова йде, перш за все про культурну дипломатію. По-друге, Євробачення є гарним майданчиком для просування українських артистів та наративів.

Крім цього, важливо також додати, що це знову ж таки показує тісність зносин між Україною та ЄС. Так, наприклад, у 2022 році одним із яскравих прикладів такої співпраці стала перемога «Kalush Orchestra» на міжнародному конкурсі. Це визнання свідчить про підтримку та зацікавленість Європейського Союзу українською культурою та талантом. Група встановила новий рекорд серед глядацького голосування, що становить 439 балів. Цікаво, що у рейтингу загального оцінювання за весь час існування Євробачення «Kalush Orchestra» займає другу сходинку (631 бал), а наступною сходинку, третю, посіла українська виконавиця Джамала (534 балів)⁵⁹.

Але зміна відношення до України стосується не тільки населення країн-членів Європейського Союзу, а й безпосередню представників країн. Тісною є співпраця з представниками влади багатьох європейських країн. Перш за все, це стосується теперішнього президента Польщі Анджея Дуди, який у багатьох інтерв'ю розповідає про свою дружбу разом з президентом України Володимиром Зеленським: «...У певному сенсі можна сказати, що ми стали друзями... Я вважаю, що ця людина, яка віддана справі свого народу і держави... Маю величезну повагу до людини з таким ставленням»⁶⁰.

Окрім вищезазначених тез, важливо зазначити особливість України, яка виділяє її з-поміж інших держав-кандидатів у члени ЄС. Це стосується, перш за все, політикобезпекового характеру, оскільки Україна захищає ЄС від континентальної

---

⁵⁹ 1+1 Редакція. Kalush Orchestra побили рекорд глядацького голосування. *Офіційний сайт каналу 1+1*. URL: <https://1plus1.ua/novyny/kalush-orchestra-pobili-rekord-gladackogo-golosuvanna-najbilse-golosiv-za-vsu-istoriu-evrobacenna-2022>.

⁶⁰ ПРОМОВА. "Я ПОЛЮБИВ ПРЕЗИДЕНТА ВОЛОДИМИРА ЗЕЛЕНСЬКОГО" - АНДЖЕЙ ДУДА PLUA, 2022. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=xm0VWPJesZs>.

експансії Кремля⁶¹. Таким чином, можна стверджувати, що Україна грає важливу роль у забезпеченні безпеки Європейського Союзу шляхом відстоювання від російської експансії, а майбутнє Євросоюзу може значно залежати від успіху української євроінтеграції. Рішення надати Україні статус кандидата на вступ до ЄС свідчить про підтримку та солідарність Європейського Союзу з Україною в умовах геополітичних викликів. Українська євроінтеграція є не лише важливим етапом для самої України, але і для майбутнього стабільності та безпеки в Європі в цілому.

---

⁶¹ Євроінтеграція в умовах війни: виклики і перспективи. 2022. С. 9.
URL: <https://razumkov.org.ua/images/2022/12/28/2022-MATRA-IV-KVARTAL-7.pdf>.

3. РАУНД РОЗШИРЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЯК ПРОЦЕС ВРЕГУЛЮВАННЯ ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

3.1. Вплив розширення Європейського Союзу на розв'язання міжнародних конфліктів

Проблема кризової політики постала для Європейського Союзу особливо гостро в останні роки. Якщо раніше, парламентарям треба було піклуватись про, у порівнянні з сьогоднішнім, невелику територію, то після розширення сфер впливу ЄС та розповсюдження євроінтеграційних процесів, питання безпекової політики її держав-учасниць, кандидатів на вступ та асоційованих членів стало набагато суттєвішим.

В цьому контексті варто також згадати заяву на офіційному сайті Європейського Союзу, де наголошується заклик до створення до осені 2022 року стратегії кризового менеджменту Європейського Союзу. Група наукових радників проведе власну ініціативу з покращення стратегій врегулювання криз, а саме акцент буде переведений на їх запобігання, підготовленості та стійкості ЄС.

Передбачається, що за таких умов така структура повинна бути здатною ефективно передбачати різні серйозні загрози, ризики та кризи, допомогти запобігти їм, усунувши їх першопричини, які роблять ЄС та громадян вразливими до надзвичайних ситуацій, ефективно реагувати на них, коли вони трапляються, поглинати та відновлюватися після серйозних потрясінь, ґрунтуючись на надійній, перспективній політиці⁶².

Окрім цього не можна говорити про повну відсутність інституту реагування на кризові ситуації Європейським Союзом. Попри численну критику, у ЄС існує

---

⁶² Strategic crisis management in the EU. European Commission - European Commission. URL: https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/support-policy-making/scientific-support-eu-policies/group-chief-scientific-advisors/strategic-crisis-management-eu_en#about-the-topic.

певна політика та відбуваються інституційні зміни, щоб покращити здатність врегулювання надзвичайних ситуацій.

Як наголошується на сайті Європейської ради основоположною характеристикою кризової політики ЄС є поняття «resilience» або стійкості. Вказується, що стійкість є здатністю не тільки протистояти викликам і справлятися з ними, але й проходити зміни стійким, справедливим і демократичним способом⁶³. Відповідно до цього визначення, рішення, які будуть прийматись Європейським Союзом, мають відповідати демократичним засадам.

У тексті також спостерігається намагання продемонструвати процес модифікування інституту реагування на кризові ситуації Європейським Союзом. Одним з ключових ролей в цьому аспекті відіграла поширення COVID-19. Саме ця історична подія показала наскільки по-справжньому наразі світ залучений у процеси глобалізації та продемонструвала розмитість кордонів, і те, що ЄС потребує нових механізмів транскордонного співробітництва та солідарності для ефективного управління кризами та захисту людей.

З рекомендацій, які надаються ЄС, можна виділити розвиток міжсекторального та транскордонного управління кризою, покращення кризової комунікації та боротьба з дезінформацією⁶⁴.

Також треба наголосити на ролі Спільної зовнішньої політики ЄС (Common Foreign and Security Policy). Це явище зазнало великих модифікацій протягом всього свого існування, але воно все ще спроможне відповідати на кризові виклики. Також важливо в цьому контексті згадати Європейську стратегію безпеки 2003-го року. Вона вперше встановила принципи та чіткі цілі для просування інтересів безпеки ЄС на засадах демократичних цінностей. Окрім

---

⁶³ How the EU responds to crises and builds resilience. Home - Consilium. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-crisis-response-resilience/#:~:text=In%20November%202021,%20the%20Council,to%20be%20built%20and%20monitored.>

⁶⁴ Там само.

цього після прийняття Гетеборзької програми, Європейської стратегії безпеки та Лісабонського договору ЄС стверджував, що запобігання конфліктам і загрозам не може почати занадто рано, і що раннє виявлення та розуміння факторів ризику збільшує шанси на вчасні та ефективні дії для усунення основних причин конфлікту⁶⁵.

Цікавим тут видається звіт щодо виконання Європейської стратегії безпеки 2003 року. Саме тут вперше зі сторони ЄС були застосовані інструментарії для врегулювання воєнного конфлікту в інших країнах, що може бути корисним в контексті дослідження українського питання. Зокрема, це стосується ситуації в Грузії, Молдові: «Ситуація в Грузії, що торкається Абхазії та Північної Осетії, загострилася... ЄС відреагував на міжнародному рівні, виступивши посередником між сторонами, надавши гуманітарну допомогу, провівши цивільну місію спостереження та надавши істотну фінансову підтримку. Наша участь продовжиться, ЄС продовжить ведення Женевського процесу. Вирішення конфлікту в Придністров'ї стало більш можливим завдяки активній участі ЄС у переговорах формату 5+2, а також діяльності Місії ЄС з прикордонної допомоги»⁶⁶.

У цьому контексті вкрай важливо простежити за історичними наративами та тими викликами у кризовій політиці, з якими стикався ЄС. Влучною видається аналогія розширення ЄС та її еволюцій. Ми можемо простежити, яким чином кожна з країн, що приєднувалась, приносила нові зміни та ініціативи у політичну взаємодію в середині ЄС.

У 1950 році так званими «батьками-засновниками» Європейського Союзу Робертом Шуманом та Жаном Моне була сформована ідея створення подібного

---

⁶⁵ Stepka M. EU Crisis Management and Conflict Prevention. Identifying Institutional Constrains for Early Warning Analysis Utilization. *Politeja*. 2017. Vol. 14, no. 49. P. 128. URL: <https://doi.org/10.12797/politeja.14.2017.49.08>.

⁶⁶ European Security Strategy - A secure Europe in a better world. Belgium: Council of the European Union, 2009. P.17 URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d0928657-af99-4552-ae84-1cbaaa864f96/>.

союзу. Європа, на думку багатьох тогочасних політичних діячів, потребувала в об'єднанні, адже тільки в ідеї «створення єдиного простору» вбачалось мирне майбутнє європейських держав. Знаковою стала відома «Декларація Шумана» від 9 травня 1950 року, що дала поштовх до початку масштабного обговорення ідеї об'єднаної Європи задля спільного миру: «Організована і життєздатна Європа може зробити фундаментальний внесок в цивілізацію, забезпечивши мирні відносини між країнами»⁶⁷. Основою для співпраці було обрано економічне об'єднання, що надалі переросте у перший зразок європейської спільноти – Європейська спільнота з вугілля та сталі (Франція, Італія, Бельгія, Нідерланди, Люксембург, ФРН). Ставка на економічну сферу стала правильним шляхом для подальшої інтеграції:

1. Економічна інтеграція між країнами-членами Європейського Союзу зменшує економічні бар'єри та сприяє вільному руху товарів, послуг, капіталу та праці між країнами. Це забезпечує зростання економічної діяльності та сприяє збільшенню економічного партнерства між країнами ЄС. Збільшення економічного співробітництва може зменшити ризик конфліктів між країнами, оскільки країни-члени ЄС стають залежними одна від одної;
2. Розвиток економіки може покращити життєві умови населення та зменшити соціально-економічну напруженість в країні, що, своєю чергою, зменшує ризик соціальних конфліктів. Економіка стає джерелом стабільності та безпеки, оскільки зростання економіки може забезпечити покращення умов життя населення та забезпечення економічної безпеки країни.

Наступним раундом розширення ЄС є приєднання Великобританії, Данії та Ірландії 1973 року. На думку багатьох істориків, науковців, політологів, таке розширення дозволило ЄС по справжньому назватись європейським проєктом,

---

⁶⁷ Декларація Шумана. *Європа без бар'єрів*. URL: <https://europewb.org.ua/deklaratsiya-shumana/>.

перетворитись на загальноєвропейський процес. «Солідарність між західними країнами зміцнилася та розширилася протягом 1972 та 1973 років. Зокрема, шість початкових членів Європейських Співтовариств підписали 22 січня 1972 року угоду з Великобританією, Ірландією, Данією та Норвегією про прийняття чотирьох країн в ЄС»⁶⁸. Багато в чому це демонструвало можливість мирної взаємодії між європейськими країнами, їх співучасті одна з одною. В такому разі можна говорити про те, що такий союз давно зайшов за рамки тієї співпраці, що була між державами до цього.

Подальші друге (Греція, 1981 р.) і третє (Іспанія, Португалія, 1986 р.) розширення або «розширення на південь», також демонструвало спроможність ЄС поступово втілювати та оберігати мирну політику в рамках забезпечення демократії. Це стало особливо очевидним, коли багато в чому акцент робився на демократичності європейської спільноти тих країн, які нарешті звільнились від ярма авторитаризму та проголосили демократичні республіки. Піренейське розширення відіграло важливу роль у зміцненні стратегічного становища Європи в Середземномор'ї та Латинській Америці, а також сприяло подальшому розвитку європейської системи єдності та солідарності. Новий геополітичний вимір, запропонований Іспанією та Португалією, зміцнив Союз на південь і забезпечив більш тісні зв'язки з іншими регіонами, які до цього часу були периферійними для Європейського Союзу. Як пише Себастьян Ройо у своїй праці «Уроки Іспанії та Португалії в Європейському Союзі через 20 років»: «Те, що іберійські країни належали до Європи, не заперечувалося. Це був не просто географічний факт. Іспанія та Португалія ділилися своїми традиціями, культурою, релігією та інтелектуальними цінностями з рештою Європи»⁶⁹. Він наголошує на тому, що без

⁶⁸ Situation in Europe. *Ministry of Foreign Affairs of Japan*.

URL: <https://www.mofa.go.jp/policy/other/bluebook/1972/1972-1-12.htm>.

⁶⁹ Royo S. Lessons from Spain and Portugal in the European Union after 20 years. *Pôle Sud*. 2007. Vol. 26, no. 1. P. 19. URL: <https://doi.org/10.3917/psud.026.0019>.

Португалії та Іспанії європейська ідентичність була б лише відображенням незавершеного тіла.

Також важливим в історичному контексті є розширення 90-их рр. ХХ ст. після закінчення Холодної війни. Фактично, цей процес можна назвати технічним, адже нарешті Австрія та Фінляндія перестають бути нейтральними: тепер СРСР не становить для них ніякої загрози.

Європейський Союз (ЄС) на початку 1990-х років поділив колишні соціалістичні держави Європи на три групи. До першої групи входять держави Центральної та Східної Європи (ЦСЄ) такі як Польща, Угорщина, Чехія, Словаччина, Словенія, Болгарія, Румунія і три держави Балтії (Естонія, Латвія і Литва). Держави другої групи включали Росію та держави Співдружності Незалежних Держав (СНД). ЄС вважав цю групу як єдиний політичний простір і розглядав їх як треті країни, з якими можуть укладатися угоди про партнерство і співробітництво. Важливою для дослідження є друга група, яка включала держави регіону Балкан. Ця група складалася з Федеративної республіки Югославія (Сербія і Чорногорія), Хорватії, Албанії, Косова, Боснії і Герцеговини. Головним завданням ЄС щодо цих держав було сприяння мирному врегулюванню збройних конфліктів та припиненню воєнних дій у 1990-х роках⁷⁰.

ЄС зі своєї сторони 26 лютого 1996 року ЄС розпочав політику Регіонального підходу на Балканах. Метою політики було зниження напруженості, запобігання військовим діям та відновлення довіри та діалогу. Також було введено політику обумовленості зі специфічними умовами для кожної країни. Фінансування було надано через програму OBNOVA для підтримки демократії, інфраструктури, реінтеграції біженців та громадського суспільства.

---

⁷⁰ Палагнюк Ю. Три розширення ЄС у 21 столітті. Лекція 3. С. 8-9. URL: https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/Lektsiya_3_Rozshirennya_YES_u_21_st.pdf.

На саміті у Загребі у 2000 році було прийнято рішення про повноправне членство країн Західних Балкан в ЄС⁷¹.

Багато в чому зіграло роль і об'єднання Німеччини. Завдяки цьому 1993 року Європейське співтовариство стало Європейським союзом на підставі Маастрихтського договору. Основоположним документом, який встановлює процес вступу країни-кандидата в Європейський Союз, є Маастрихтський договір. Критерії, що вказані в статті 49, були проголошені в рамках створення Європейського економічного та валютного союзу.

Основним критерієм вступу є повага до європейських цінностей, про які зазначено у статті 2 та бажання їх просувати: «Будь-яка європейська держава, яка поважає цінності, зазначені у статті 2, і прагне їх просувати, може подати заявку на членство в Союзі». 2 стаття говорить про такі цінності: повага людської гідності, свобода, демократія, рівність, верховенство права та повага прав людини, права осіб, включаючи права меншин.

Маастрихтський договір передбачає процедуру вступу до ЄС, згідно з якою держава подає офіційну заяву до Європейського парламенту та до національних парламентів. Після чого країна-кандидат звертається зі своєю заявою до Ради, яка діє одностайно після консультацій з Комісією та після отримання згоди Європейського парламенту. Після чого Європейська комісія визначає відповідність країни Копенгагенським критеріям.

Таким чином кінець холодної війни та «вестернізація» Східної Європи поставили ЄС перед необхідністю узгодити стандарти для майбутніх нових членів, щоб оцінити їхню відповідність. Важливими в такому разі стають Копенгагенські критерії, вони більш детально розкривають процедуру вступу до ЄС, таким чином

---

⁷¹ Юрчук Є. Політика Європейського Союзу щодо країн Західних Балкан в 90-х роках ХХ століття. Міжнародні відносини і туризм: сучасність та ретроспектива. С. 207–209. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/16672946.pdf>.

уніфікуючи державні політики на базі економічної взаємодії. Їх виконання є першим кроком у процесі вступу до ЄС. Вони включають:

1. стабільність інститутів, що гарантують демократію, верховенство права, повагу до прав людини, повагу і захист національних меншин (політичні критерії);
2. наявність дієвої ринкової економіки та здатність витримувати конкурентний тиск і дію ринкових сил у межах ЄС (економічні критерії);
3. здатність узяти на себе зобов'язання, що випливають з членства в ЄС, включаючи суворе дотримання цілей політичного, економічного, валютного союзу (інші критерії).

Таким чином відбулась ще одна важлива модифікація в інституційному будівництві ЄС.

Розширення на схід 2004 р. – велике розширення, головний успіх Європейської інтеграції, який багато в чому визначив європейський проєкт, як проєкт, що:

1. дозволив стабілізувати пострадянський простір
2. закріпив та інтегрував всередину країни Сходу, поширивши на них демократичні практики та цінності
3. стабілізував ситуацію в Європі.

Надалі це відбудеться знову у 2013 році при вступі Хорватії до ЄС, адже це продемонструє гнучкість інститутів ЄС у примиренні балканських країн.

Треба сказати, що таким чином досягається першочергова політика запобігання миру в Європі. І хоча багато в чому ця відведена роль миротворця ЄС втрачається у розпалі політичних дискусій та прийнятті рішень, надалі ця політика продовжує існувати та вдосконалюватись.

3.2. Вступ України до ЄС: розширення та перспективи в контексті мирного врегулювання

Дослідження теоретико-методичних засад визначення раундів розширення Європейського Союзу має особливе значення в контексті України. Україна як кандидат на вступ до ЄС, стикається з викликами та можливостями, пов'язаними з цим процесом і є безпосереднім актором у загальноєвропейських інтеграційних процесах. Крім того, Україна займає одну з найголовніших ролей в контексті повномасштабного вторгнення та провідної ролі країни в оборонній політиці європейських країн.

Використання підходів для розширення ЄС в контексті України є важливим з кількох причин. По-перше, такі підходи дозволяють більш детально вивчити процес прийняття нових країн до ЄС і врахувати особливості, які стосуються саме України. Це включає аналіз різних факторів, таких як політична, економічна, соціальна та правова сфери, що впливають на здатність країни впроваджувати європейські стандарти та зобов'язання.

По-друге, використання підходів для розширення ЄС в контексті України дозволяє покращити ефективність самого процесу розширення. Це означає, що шлях до вступу України до ЄС може бути більш прозорим, передбачуваним та систематизованим. Дослідження засад визначення раундів розширення дозволяє встановити чіткі критерії та процедури для оцінки готовності країни до вступу та визначення необхідних реформ і змін.

Крім того, використання підходів для розширення ЄС в контексті України сприяє зміцненню довіри між Україною та ЄС. Це дозволяє українським владним структурам та громадському суспільству чітко розуміти очікування та вимоги ЄС щодо процесу розширення. А також має зворотний ефект: відбувається дослідження європейської сторони у цьому процесі. Це забезпечує більшу відкритість, діалог і взаєморозуміння між сторонами, а також сприяє врахуванню інтересів та потреб України під час процесу прийняття рішень. Нарешті, використання підходів для

розширення ЄС в контексті України сприяє створенню стійких та сталіших фундаментів для європейської інтеграції. Це означає, що розширення ЄС буде базуватися на об'єктивних критеріях, прозорих процедурах та раціональних аргументах, що сприятимуть стійкому розвитку та успішній інтеграції України в Європейський Союз.

Як вже зазначалось у розділах вище, після подій повномасштабного вторгнення можна говорити про нові перспективи євроінтеграційної політики України, адже до цього асоціація з ЄС не гарантувала кандидатство, і тим паче членство в ЄС. Натомість 23 червня 2022 року країни члени ЄС проголосували за надання Україні статусу країни-кандидата на вступ до Європейського Союзу.

Відповідно, така ситуація як дає нові можливості, так і створює певні обтяження, які накладаються на Україну для вступу. На цей момент, перед Україною, поставили ряд "завдань", які необхідно виконати, а саме: посилення боротьби з корупцією, проведення реформи Конституційного Суду України, продовження судової реформи в Україні, антиолігархічний закон, здійснення боротьби з відмиванням коштів, "Закон про медіа" (приведення медіа законодавства у відповідність до європейського), зміна законодавства про національні меншини. Виконання зазначених Європейським Союзом кроків передбачає внесення відповідних змін у законодавство України та налагодження механізмів виконання даного законодавства⁷².

Відповідно, приєднання України як розширення ЄС ми будемо розглядати крізь призму визначених підходів Соні П'єдрафіти та Хосе І. Торребланки. Таке рішення вважаємо раціональним, адже раунд розширення з цього боку виступає як акт примирення або «встановлення миру» на території, що приєднується. Таким чином

---

⁷² Україна – кандидат в ЄС: які законодавчі зміни слід очікувати | ЮРЛІГА. *ЮРЛІГА*.

URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/212345_ukrana--kandidat-v-s-yak-zakonodavch-zmni-sld-ochkuvati#:~:text=23%20червня%202022%20року%20країни,на%20вступ%20до%20Європейського%20Союзу.

і здійснюється одна з головних цілей для двох сторін, а саме припинення воєнного конфлікту.

Згідно з першим підходом, Україна вписується в цей контекст розширення. Як усі інші країни, Україна також прагне отримати переваги, пов'язані з членством у ЄС, такі як економічні пільги, політичну стабільність та безпекові гарантії. Водночас Україна стикається з викликами та витратами, пов'язаними з реформами, необхідними для виконання критеріїв та стандартів ЄС.

У процесі розширення ЄС країни-члени також займають певну позицію, оцінюючи внесок нових членів та його можливі впливи на бюджет, економіку та політику Союзу. У випадку України, з урахуванням її населення, географічного розташування та потенціалу, вступ до ЄС може мати великий вплив на Європейський Союз. Зокрема, важливим залишається феномен «зростаючої втоми» після розширення ЄС і приєднання Румунії та Болгарії. В статті присвяченій цьому феномену зазначається, що громадяни ЄС недостатньо поінформовані про розширення, причому дві третини підтвердили, що вони не почуваються добре поінформованими. Крім того, вони не сприймають розширення як безпрограшну ситуацію і вважають, що воно приносить користь лише новим членам. Вигоди та переваги старих держав-членів ЄС недостатньо пояснені, і тому їх громадянам важче ідентифікувати їх. Навпаки, вони більше стурбовані проблемами, які може спричинити розширення – наприклад, економічною ситуацією у власній країні – а не усвідомленням будь-яких переваг ⁷³. Таким чином постає проблема реформування інституцій ЄС. В цьому контексті, важливо зазначити роль громадянського суспільства і зокрема громадянського суспільства: після початку повномасштабного вторгнення спостерігається значна підтримка суспільством ЄС вступу України: найстарші респонденти частіше, ніж ті, хто входить до молодших

---

⁷³ Devrim D., Schulz E. Enlargement Fatigue in the European Union: From Enlargement to Many Unions - Elcano Royal Institute. *Elcano Royal Institute*. URL: <https://www.realinstitutoelcano.org/en/work-document/enlargement-fatigue-in-the-european-union-from-enlargement-to-many-unions-wp/>.

вікових категорій вважають, що Україна є частиною європейської сім'ї – 75% (віком 55+), порівняно з 67%-70% у трьох молодших вікових групах. 40-54 років менш вірогідно, ніж представники молодшої та старшої вікових груп, погодитися з тим, що Україні слід приєднатися ЄС(62%)⁷⁴.

Крім цього, важливий внесок України до ЄС можна простежити в оборонній політиці. Ми маємо розуміти, що зміни в політиці СПБО є неминучими. Це зумовлюється як зовнішньополітичними, так і геополітичними факторами. Можна говорити про те, що паралельно з розширенням відбудеться реорганізація відносин ЄС-НАТО та розширенням можливостей ЄС для протидії кібератакам і кампаніям дезінформації. Після вступу України ЄС матиме ще один прямий кордон з Росією. Крім того, її зовнішній кордон не буде відповідати кордону НАТО⁷⁵. Додатково можна наголосити й на тому, що відбувається зміна балансу сил, адже Україна буде входити з чіткою проамериканською позицією. Це, своєю чергою, зміцнює трансатлантичний «клуб» країн.

Другий підхід порушує ціннісний вимір зіставлення українського контексту і розширення Європейського Союзу. Знову ж таки, на це питання можна подивитись з обох боків. Доречно пригадати головне гасло ЄС «Єдність у різноманітті». Таким чином, європейський проєкт поважає відмінності між суверенними державами, унікальну різноманітність, водночас гарантуючи, що вони більше ніколи не переростуть у війни на континенті. Але держави залишаються суверенними та незалежними, а національні демократії все ще мають останнє слово щодо своїх відносин з Європейським Союзом. Тому, якщо країна вирішить, що не має наміру більше співпрацювати з іншими європейськими країнами, вона може вийти з Союзу будь-коли.

---

⁷⁴ European Commission. Flash Eurobarometer 506. EU's response to the war in Ukraine. 2022. 16 p. (file:///C:/Users/Admin/Downloads/EU_response_to_war_in_Ukraine_FL506_report_en.pdf 98)

⁷⁵ Ukraine's possible EU accession and its consequences. *Stiftung Wissenschaft und Politik (SWP)*. URL: <https://www.swp-berlin.org/en/publication/ukraines-possible-eu-accession-and-its-consequences#publication-article-60>.

Також важливо згадати, що у ціннісному питанні знову порушується одвічне дискусійне питання: де починається і закінчуються Європа? На це питання впливають географічні чи ідеологічні чинники? Як ми знаємо, за умовами приєднання будь-яка європейська держава може подати заявку на членство в Союзі, якщо вона поважає спільні цінності та зобов'язується їх просувати⁷⁶. Яку країну в такому разі можна вважати «європейською»? Для європейської спільноти стає критичним дослідження цього питання для розуміння того, хто ще може долучитись до союзу.

З цього виходить, що ЄС займає нову географічну позицію на мапі світу, а отже має повноваження для впровадження власних цінностей: «Керуючись цінностями Союзу та дотримуючись суворих умов, розширення виявилось одним із найуспішніших інструментів у просуванні політичних, економічних і суспільних реформ, а також у зміцненні миру, стабільності та демократії на всьому континенті»⁷⁷.

Зі сторони ж України ми спостерігаємо різку переоцінку позицій країни як для себе, так і для ЄС. Доречно буде провести аналогію з 5 розширенням ЄС. Як зазначається «У всіх існуючих стратегічних документах позитивно визнається історичний вимір п'ятого раунду розширення та згадуються його переваги. Вважалося, що п'ятий раунд зміцнив єдність європейського континенту та приніс мир, процвітання»⁷⁸. Відповідно, можна сказати, що зараз це розширення набуло архаїчного статусу у ціннісному вимірі, звертаючись до сучасного контексту. Таким чином, нове розширення набуло нового статусу і є, як і попередні, відповіддю на ті запити, які ширяться в суспільстві європейської спільноти.

---

⁷⁶ The Enlargement of the Union | Fact Sheets on the European Union | European Parliament. URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/167/the-enlargement-of-the-union>.

⁷⁷ Там само.

⁷⁸ Devrim D., Schulz E. Enlargement Fatigue in the European Union: From Enlargement to Many Unions - Elcano Royal Institute. *Elcano Royal Institute*. URL: <https://www.realinstitutoelcano.org/en/work-document/enlargement-fatigue-in-the-european-union-from-enlargement-to-many-unions-wp/>.

Останній «принциповий» підхід до розширення ЄС можна зіставити з українським контекстом вступу до Союзу в тому плані, що в цьому підході акцент робиться на розробці доктрини розширення, яка враховує конкретні умови та потреби країни-кандидата, але при цьому забезпечує дотримання загальних принципів ЄС, таких як демократія, права людини та інші цінності. Таким чином ЄС заохочує Україну до загальних програм, програм для кандидатів та участь кандидатів у деяких програмах як спостерігачі⁷⁹.

Також це стосується окремих програм, які застосовуються для визначених країн-кандидатів. Беручи до уваги Україну, можна визначити такі ініціативи від ЄС:

1. Заснування "Ukraine Reconstruction Platform" - міжнародного координаційного механізму, що має на меті визначення потреб України, каналізацію ресурсів та підтримку реформ. Ця платформа буде відкритою для будь-якої країни, зацікавленої в підтримці України.
2. Заснування "RebuildUkraine Facility" як основного юридичного інструменту фінансової підтримки ЄС для України. Цей фонд буде залучати ресурси через комбінацію грантів і позик, і буде вбудований у бюджет ЄС. Зокрема, можуть залучатися додаткові ресурси через прямі внески країн-членів ЄС або створення спільного боргу ЄС.
3. Україна буде мати доступ до різних програм, агентств та комітетів ЄС, що відкриті для країн-кандидатів. Це допоможе Україні ознайомитися з процесами ЄС і отримати технічну допомогу з різних політик.
4. Україна може прагнути поліпшити умови торгівлі з ЄС, а також інших політичних заходів, такі як вільний рух праці або капіталу, в міру просування по шляху до повного членства. Україна вже отримала винятковий доступ до єдиного ринку ЄС через зняття мит на один рік, і може намагатися продовжити

---

⁷⁹ Balas P. Ukraine's EU Accession Process. *Global Policy Watch*.
URL: <https://www.globalpolicywatch.com/2022/07/ukraines-eu-accession-process/>.

цей термін або навіть зробити його постійним, а також стимулювати лібералізацію інших сфер.

5. Україна може використовувати свій статус кандидата для розширення партнерства з Європейським агентством з оборони⁸⁰.

Також важливим в цьому аспекті є стан виконання реформ українською стороною. Питанням, що висить у повітрі, є впровадження реформ Конституційного Суду України. Відомим залишається скандальне голосування за «Закон про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення порядку відбору кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України на конкурсних засадах»⁸¹, який не враховує рекомендацій Венеціанської Комісії. Також залишається питання продовження судової реформи, боротьби з корупцією, боротьби з відмиванням коштів, втілення антиолігархічного закону, вдосконалення законодавства про медіа та зміна законодавства про нацменшини⁸².

Користуючись підходами логіки наслідків та логіки відповідності можна зазначити, що Український вступ до ЄС може бути розглянутий з погляду акторів, які оцінюють потенційні наслідки свого рішення і вибирають курс дій, який максимізує їх очікувані вигоди або мінімізує витрати. У цьому контексті, вступ до ЄС може бути розглянутий як засіб покращення становища України. Акторами в такому випадку можуть бути українська влада, політичні лідери, бізнес-еліта та інші групи, які мають інтереси та вплив на процес вступу. Їхня раціональність полягає у переслідуванні власного добробуту та покращенні становища через зміцнення економічних, політичних і соціальних зв'язків з ЄС.

---

⁸⁰ Balas P. Ukraine's EU Accession Process. *Global Policy Watch*.

URL: <https://www.globalpolicywatch.com/2022/07/ukraines-eu-accession-process/>.

⁸¹ Картка законопроекту - Законотворчість. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40213>.

⁸² Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи. 2022. С. 47-50.

URL: <https://razumkov.org.ua/images/2022/12/28/2022-MATRA-IV-KVARTAL-7.pdf>.

Очікувані результати вступу до ЄС можуть включати такі вигоди, як збільшення економічного зростання, підвищення рівня життя, політичну та соціальну стабільність, доступ до спільного ринку та інвестицій, а також зміцнення демократичних інститутів.

Процес вступу до ЄС також може мати свої витрати та обмеження, такі як необхідність виконання реформ, гармонізація законодавства, конкуренція на внутрішньому ринку, адаптація до європейських стандартів тощо. Актори повинні зважити на ці фактори при оцінці потенційних наслідків та прийнятті рішення щодо вступу.

Застосовуючи інше розмежування підходів, які також можуть розкрити питання приєднання України до ЄС в контексті раунду розширення. Застосовуючи логіку наслідків, можна сказати, що Україна як кандидат і Європейський Союз та в окремішності її країни мають провести детальний аналіз можливих наслідків вступу. Зі сторони ЄС можна говорити про політичне зміцнення. Це перш за все стосується її стабілізації та збільшення своєї ролі на політичній арені, а також. В політичному аспекті Україна також матиме свої переваги: приведення своєї системи до норм ЄС може призвести до плюралізму, встановлення демократичних інституцій та механізмів, формуванню громадянського суспільства, проведенню чесних виборів.

Також це кандидатство України відобразиться економічно: наразі ми спостерігаємо інтегрування в галузевій сфері (інтегрування енергосистеми ENTSO-E), відкриття можливостей, що з'являються від нового тісного типу взаємодії з європейськими виробниками, появу ринкового потенціалу. Також важливим залишається розвиток аграрного сектору, торговельних зв'язків та потенціал робочої сили ⁸³. Для ЄС безумовно важливим питанням залишається

---

⁸³ Welcome Ukraine and welcome stronger Union. What happens if Ukraine joins the EU?. *Official website of Ukraine*. URL: <https://war.ukraine.ua/articles/ukraine-eu-status/>.

сільськогосподарська сфера, адже Минулі розширення ЄС свідчать про конфлікти та необхідність поступового впровадження сільськогосподарських реформ у нових державах-членах. Це відбувається через те, що сільськогосподарські переговори є складним процесом і мають велике значення для розподілу коштів між державами-членами ЄС, а також витрати на сільське господарство становлять значну частку бюджету ЄС. Безумовно, за умов реформування земельного ринку для забезпечення прозорості та захисту власності, а також конкурентоспроможності світового сільського господарства, можна говорити про те, що вступ України до ЄС веде до зміцнення позиції ЄС в глобальному сільськогосподарському виробництві та постачанні⁸⁴.

Важливим також залишаються переваги та недоліки мілітарного аспекту, які були обумовлені вище.

Також в цьому контексті доречно застосувати Логіку відповідності як підхід для окреслення вступу України в рамках нового раунду розширення. Перш за все, це визначає основні норми, цінності та ролі акторів. Таким чином, можна сказати, що Україна, як актор, прагне вступити до ЄС, оскільки вона розпізнає значення та переваги, пов'язані з членством у Європейському Союзі. Це може включати доступ до спільного ринку, забезпечення стабільності, політичної та економічної підтримки, а також прийняття спільних норм і стандартів. ЄС, своєю чергою, визнає важливість регіональної стабільності, демократичних цінностей та розвитку економіки, і український вступ може сприяти досягненню цих цілей. Важливою частиною цього процесу є приведення України у відповідність до стандартів і вимог ЄС, що включає реформи в різних сферах, включаючи сільське господарство, правову, економічну та інші сфери.

---

⁸⁴ Ukraine's possible EU accession and its consequences. *Stiftung Wissenschaft und Politik (SWP)*. URL: <https://www.swp-berlin.org/en/publication/ukraines-possible-eu-accession-and-its-consequences#publication-article-60>

Логіка обґрунтування розглядає політичну поведінку з урахуванням інституційного середовища та процесів колективного спілкування. Україна та ЄС має довгу історичну взаємодію, що безумовно є основою та підґрунтям для впровадження "кращого аргументу" шляхом суперечки та обговорення, а також справедливості, що у цьому підході вважається гарантією легітимності дій. Згадати можна як набуття статусу асоційованого члена Україною у 2014 році, так і, наприклад, встановлення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.

Наразі, безумовно, можна говорити про новий рівень переговорного процесу, адже з набуттям кандидатства країні надаються прямі рекомендації, які спрямовані на подальший вступ.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження ролі Європейського Союзу у припиненні російсько-української війни як нового раунду розширення ЄС дозволило досягнути таких результатів. Було виявлено, що основними підходами до класифікації поняття «врегулювання воєнного конфлікту» є примирення спричиненні гуманітарними потребами, положеннями щодо безпеки та пом'якшенням ескалації конфлікту, критерієм розрізнення яких є мета, що зумовлює ступінь припинення бойових дій. А також розуміння поняття припинення конфлікту крізь призму «торії конфлікту». Ці підходи забезпечують теоретичну та практичну базу для розуміння можливої ролі Європейського Союзу у припиненні російсько-української війни та його впливу на розширення ЄС, а також демонструють, які саме мають бути механізми врегулювання в залежності від типу конфлікту. Дослідження теорій визначення раунду розширення за Соні П'єдрафіта та Хосе І. Торребланка такі як максимізація переваг, «ідеологічний» або «ідентичний» підхід та «раціонально-інституційний», а також методи логіки наслідків, логіки відповідності та логіки обґрунтування, своєю чергою, дали можливість більш глибокого аналізу в контексті України.

Крім цього, було описано досвід європейської інтеграції в Україні до початку повномасштабної війни, що включає передумови, зокрема геополітичний стан держави, історичне підґрунтя, відношення Західних країн до України на початку 90-их рр. ХХ ст., а також соціально-економічне становище. А також виокремили такі характеристики співіснування України та ЄС до початку повномасштабного вторгнення: становлення ролі громадянського суспільства, проведення реформ, початок діалогу із європейською спільнотою. Це демонструє фактори, що детермінували досвід європейської інтеграції України та умови геополітичного стану і типу відносин між Україною та ЄС. Відповідно, вплив повномасштабної війни на процес європейської інтеграції України полягає у подоланні основних викликів, що перешкоджають вступу, зокрема, воєнний стан, який спричинив

мобілізацію усіх можливих ресурсів на військову сферу, а також перетворення України на довгострокового реципієнта міжнародної донорської допомоги. Було виявлено, що роль громадянського суспільства, наприкладі розвитку волонтерства, здійснює ключову роль у євроінтеграційних процесах України. Так само це стосується економічних змін і продовження налагодження відносин України з країнами ЄС.

Важливим також було проведення дослідження досвіду Європейського Союзу у вирішенні міжнародних конфліктів задля розуміння можливих інструментів впливу на врегулювання російсько-української війни, до них входять принцип «resilience» або стійкості, Спільна зовнішня політика, застосування економічного чинника, політика обумовленості зі специфічними умовами для кожної країни.

Зробили спробу дати нову інтерпретацію процесу вступу України до ЄС як процесу розширення в контексті мирного регулювання відповідно до підходів Соні П'єдрафіта та Хосе І. Торребланка. Європейський Союз відіграє значну роль у врегулюванні російсько-української війни шляхом активної політики дипломатичного посередництва та миротворчих зусиль. Розширення ЄС є новим раундом у контексті припинення війни. У процесі вирішення конфлікту, ЄС показав готовність розширити свої межі та збільшити свою впливову зону для забезпечення стабільності і безпеки на континенті. Такий прояв можна назвати винятковим, адже до цього не спостерігалось подібних кроків. Український кейс є винятковим і цьому плані, і, відповідно, потребує виняткових нових концепцій у врегулюванні. Таке розширення з багатьох причин впливає як на реформування політик в Україні, так і потребує реформування інституцій ЄС. Також питання безпосередньо стосується оборонної політики і переорганізації відносин НАТО-ЄС в контексті розмов про впровадження нових форм реалізації політики СПБО.

Список використаних джерел

1. 1+1 Редакція. Kalush Orchestra побили рекорд глядацького голосування. Офіційний сайт каналу 1+1. URL: <https://1plus1.ua/novyny/kalush-orchestra-pobili-rekord-gladackogo-golosuvanna-najbilshe-golosiv-za-vsu-istoriu-evrobacenna-2022>.
2. Баковецька О. Волонтерський рух в Україні на сучасному етапі розвитку. *Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис*. 2020. С. 36-41
3. Бжезінський З. Велика шахівниця. Львів – Івано-Франківськ : Аілея-НВ, 2000. С. 237. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Bzhezinski_Zbigniev/Velyka_shakhivnytsia.pdf.
4. Віднянський С., Мартинов А. Зовнішня політика України: еволюція концептуальних засад та проблеми. *Український історичний журнал*. 2011. № 4. С. 22. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Vidnianskyi_S/Zovnishnia_polityka_Ukrainy_evoliutsiia_kontseptualnykh_zasad_ta_problemy_realizatsii/.
5. Глібко Н. Фактори формування і розвитку громадянського суспільств. *Новітні кримінально-правові дослідження*. 2017. С. 275-278. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/17286/Глібко%20Н.%20Фактори%20формування%20і%20розвитку.pdf?sequence=1&isAllowed=1>.
6. Головенько В. Громадянське суспільство як важливий чинник політичних та економічних процесів в Україні. С. 100-116. URL: https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2006/11/100-116_no-6_vol-17_2006_UKR.pdf.
7. Гуманітарні коридори в Україні: глухий кут, підступна витівка чи вузький промінь надії? Humanitarian Corridors in Ukraine: Impasse, Ploy or Narrow Passage of Hope?. *Just Security*.

- URL: <https://www.justsecurity.org/80651/humanitarian-corridors-in-ukraine-impasse-ploy-or-narrow-passage-of-hope-ua/>.
8. Декларація про державний суверенітет України : Декларація Верхов. Ради Укр. Рад. Соціаліст. Респ. від 16.07.1990 р. № 55-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text> .
  9. Декларація Шумана. Європа без бар'єрів. URL: <https://europewb.org.ua/deklaratsiya-shumana/>.
  10. Євроінтеграція в умовах війни: виклики і перспективи. 2022. С. 9. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2022/12/28/2022-MATRA-IV-KVARTAL-7.pdf>.
  11. Зенцева О. Європейська інтеграція: досвід України та Балтійських країн. 2021. С.43.
  12. Картка законопроекту - Законотворчість. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40213>.
  13. Мацієвський Ю. Теоретичні аспекти аналізу суспільних конфліктів: множинність концептуальних підходів. *Людина і політика*. 2011. № 3. С. 21. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/109/>.
  14. ПРОМОВА. "Я ПОЛЮБИВ ПРЕЗИДЕНТА ВОЛОДИМИРА ЗЕЛЕНСЬКОГО" - АНДЖЕЙ ДУДА РЛУА, 2022. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=xm0VWPJesZs>.
  15. Палагнюк Ю. Три розширення ЄС у 21 столітті. Лекція 3. С. 1–18. URL: https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/Lektsiya_3_Rozshirennya_YES_u_21_st.pdf.
  16. Панькова О., Касперович О. Український волонтерський рух в умовах збройної російської агресії в контексті національних та глобальних викликів і можливостей післявоєнного відновлення країни. *Журнал європейської економіки*. 2022. Т. 21, № 3. С. 277-294.

- URL: <http://jeej.wunu.edu.ua/index.php/ukjee/article/view/1605/1605%20%20file:///C:/Users/Admin/Downloads/1605-3131-1-SM.pdf>.
17. Партнерство заради миру. *Україна-Нато*. URL: <https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/ukrayina-nato/partnerstvo-zaradi-miru>.
  18. Польща передала Україні перші винищувачі МіГ-29. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3690828-polsa-peredala-ukraini-persimig29.html>.
  19. Польща торік виділила Україні допомоги майже на \$7 мільярдів. *УКРІНФОРМ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3686060-polsa-torik-vidilila-ukraini-dopomogi-majze-na-7-milardiv.html>.
  20. Спільна стратегія Європейського Союзу щодо України, схвалена Європейською Радою 11 грудня 1999 року : Стратегія Європ. Союзу від 11.12.1999 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_492#Text.
  21. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами : Угода Україна від 14.06.1994 р. : станом на 1 верес. 2017 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012#Text.
  22. Україна – кандидат в ЄС: які законодавчі зміни слід очікувати | ЮРЛІГА. *ЮРЛІГА*. URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/212345_ukrana--kandidat-v-s-yak-zakonodavch-zmni-sld-ochkuvati#:~:text=23%20червня%202022%20року%20країни,на%20вступ%20до%20Європейського%20Союзу.
  23. Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи. 2022. С. 132. URL: https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf.

24. Українська правда. Польща передала Україні понад 200 танків. *Українська правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/04/29/7342885/>.
25. У Польщі підраховали, скільки українців перетнули польський кордон за рік війни. *Новини України - останні новини України сьогодні - УНІАН*. URL: <https://www.unian.ua/economics/other/u-polshchi-pidrahuvali-skilki-ukrajinciv-peretnuli-polskiy-kordon-za-rik-viyni-12214341.html>.
26. Хмаринка Science. СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ – Українська мова та культура, 2023. *YouTube*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=z4-OB3aRT_o.
27. Чому Євробачення - це "тріумф м'якої сили" України - BBC News Україна. *BBC News Україна*. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/press-review-57330629>.
28. Юрчук Є. Політика Європейського Союзу щодо країн Західних Балкан в 90-х роках ХХ століття. Міжнародні відносини і туризм: сучасність та ретроспектива. С. 207–209. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/16672946.pdf>.
29. Юрчак М. Вплив помаранчевої революції на політику європейського союзу щодо України в 2004–2005 рр. *Збірник наукових праць "Україна-Європа_Світ"*. С. 118-125.
30. Balas P. Ukraine's EU Accession Process. *Global Policy Watch*. URL: <https://www.globalpolicywatch.com/2022/07/ukraines-eu-accession-process/>.
31. BBC News Україна. Євробачення - чому для українців це більше ніж пісенний конкурс, 2023. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=2r2d0Rqi9Ds>.

32. Carroll B. A. War Termination and Conflict Theory: Value Premises, Theories, and Policies. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*. 1970. Vol. 392, no. 1. P. 14. URL: <https://www.semanticscholar.org/paper/War-Termination-and-Conflict-Theory%3A-Value-and-Carroll/0825ecfd730c7dddaa5075fe7fa8abce20847adb>.
33. EU civil protection. Home - Consilium. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/civil-protection/>.
34. Devrim D., Schulz E. Enlargement Fatigue in the European Union: From Enlargement to Many Unions - Elcano Royal Institute. *Elcano Royal Institute*. URL: <https://www.realinstitutoelcano.org/en/work-document/enlargement-fatigue-in-the-european-union-from-enlargement-to-many-unions-wp/>.
35. European Commission. Flash Eurobarometer 506. EU's response to the war in Ukraine. 2022. P. 98.
36. European Security Strategy - A secure Europe in a better world. Belgium: Council of the European Union, 2009. P.50 URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d0928657-af99-4552-ae84-1cbaaa864f96/>.
37. Forster R. A. Ceasefires. *The Palgrave Encyclopedia of Global Security Studies*. Cham, 2019. P. 1–8. URL: https://link.springer.com/referenceworkentry/10.1007/978-3-319-74336-3_8-2.
38. Haran O. *Ukraine in Europe: questions and answers*. Kyiv : Stylos, 2009. P. 75. URL: <https://findbook.in.ua/books/ukraine-in-europe-questions-and-answers-anghl>.
39. How the EU responds to crises and builds resilience. Home - Consilium. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-crisis-response->

[innovation/strategy/support-policy-making/scientific-support-eu-policies/group-chief-scientific-advisors/strategic-crisis-management-eu_en#about-the-topic](https://www.euro.observatory.org/innovation/strategy/support-policy-making/scientific-support-eu-policies/group-chief-scientific-advisors/strategic-crisis-management-eu_en#about-the-topic).

49. The Enlargement of the Union | Fact Sheets on the European Union | European Parliament.
URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/167/the-enlargement-of-the-union>
50. Ukraine. *European Council*.
URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/enlargement/ukraine/>
51. Ukraine's possible EU accession and its consequences. *Stiftung Wissenschaft und Politik (SWP)*. URL: <https://www.swp-berlin.org/en/publication/ukraines-possible-eu-accession-and-its-consequences#publication-article-60>.
52. Welcome Ukraine and welcome stronger Union. What happens if Ukraine joins the EU?. *Official website of Ukraine*.
URL: <https://war.ukraine.ua/articles/ukraine-eu-status/>.
53. Wittman D. How a War Ends. *Journal of Conflict Resolution*. 1979. Vol. 23, no. 4. P. 743-763. URL: <https://doi.org/10.1177/002200277902300408>.

АНОТАЦІЯ
Дипломної роботи

Тема «РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У ВРЕГУЛЮВАННІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ ЯК НОВИЙ РАУНД РОЗШИРЕННЯ ЄС».

Студентка: **Зенцева Ольга Михайлівна**

Рік навчання, факультет: 4 рік навчання, ФСНСТ.

Науковий керівник: **Гнатюк М.М.** доктор політичних наук, доцент.

Рецензент _____

_____

(вчений ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Захищена “ ____ ” _____ 20_ р. (дата не проставляється)

Короткий зміст роботи:

В роботі було розкрито основні типи врегулювання воєнних конфліктів були розкриті, а також пояснений теоретичний підхід до класифікації раундів розширення ЄС. Головні геополітичні виклики, з якими стикалася Україна перед початком повномасштабної війни, були визначені та проаналізовані щодо їх впливу на європейський шлях України та її інтеграцію до Європейського Союзу. Також була з'ясована зміна підходів та стратегій Європейського Союзу у відношенні до України після початку повномасштабної війни, а також визначений вплив цих змін на європейську інтеграцію України та її перспективи приєднання до ЄС. Відповідно, було розкрито вплив розширення Європейського Союзу на розв'язання міжнародних конфліктів, а також надано нову інтерпретацію процесу вступу України до ЄС як процесу розширення в контексті мирного регулювання.